

FAVO

Federale Adviesraad voor Ouderen

JAARVERSLAG

2014

Jaarverslag 2014

Federale Adviesraad voor Ouderen

Luc Jansen – Voorzitter

Willy Peirens – Ondervoorzitter

Juni 2015

VOORWOORD EN BALANS

Geachte lezer,

Hierbij vindt u het tweede jaarverslag van de Federale Adviesraad voor Ouderen (FAVO), welke de werkzaamheden van de Raad in 2014 behandelt.

In 2014 heeft de FAVO negen adviezen uitgebracht. De Raad is in totaal vijf keer samengekomen en ook het Bureau heeft vijf keer vergaderd. De Permanente Commissies van de FAVO zijn in totaal 33 keer samengekomen, waarvan 12 vergaderingen van de Commissie Pensioenen, 6 vergaderingen van de Commissie Toegankelijkheid tot de Gezondheidszorg, 4 vergaderingen van de Commissie Sociale Integratie en Bestrijding van de Kansarmoede, 8 vergaderingen van de Commissie Mobiliteit en 3 vergaderingen van de Commissie Gelijkheid van Kansen.

Verder in dit jaarverslag vindt u een overzicht van het geleverde werk door het Bureau en de Raad en door elk van de vijf permanente commissie.

In de bijlage 1 van het Jaarverslag vindt u de in 2014 uitgebrachte adviezen. Ze worden voorafgegaan door een korte samenvatting van de belangrijkste punten van het advies. We geven ook een korte samenvatting van de ontvangen reacties van de bevoegde leden van de Regering aan wie het advies werd overgemaakt.

Naast de uitgebrachte adviezen vindt u in de bijlage 2 eveneens de samenstelling van de verschillende organen van de FAVO terug.

Tenslotte vindt u in de bijlage 3 nog drie documenten terug welke een aanvulling vormen op het huishoudelijk reglement en werden goedgekeurd door de algemene vergadering van de FAVO.

Het betreft een document inzake de wijze waarop adviezen worden goedgekeurd in de FAVO, een document betreffende de wijze waarop minderheidsnota's kunnen worden goedgekeurd en een document dat de zienswijze van de FAVO weergeeft betreffende de vervanging van leden die hun ontslag hebben genomen. Deze documenten werden overgemaakt aan de voogdijministers, met de vraag om hun goedkeuring aan deze documenten te geven en deze te publiceren als een bijlage bij het huishoudelijk reglement.

Zoals in 2013 waren ook nu de behaalde resultaten alleen mogelijk dankzij de inzet van de leden van het Bureau en van de verschillende Commissies.

Al de in 2014 uitgebrachte adviezen kwamen er op eigen initiatief van de Raad. Het blijft dus "met enige spanning en vooral verwachting" uitkijken of de leden van de nieuwe regering bij de uitwerking van hun beleidsplannen, voor de punten die voor ouderen belangrijk zijn, nu wel beroep zullen doen op de inbreng van de door de wetgever voorziene Adviesraad voor ouderen.

Wij hopen in elk geval van wel en wij kijken ook uit naar een vlotte samenwerking met de bevoegde beleidscellen. Spijtig genoeg zijn de eerste tekenen niet zo gunstig, tot op vandaag heeft alleen de Minister van Pensioenen de bij koninklijk besluit voorziene vertegenwoordiger in de Raad aangeduid. Deze aanduiding gebeurde nog niet door de andere voogdijminister (Minister van Sociale Zaken),

noch door de overige bevoegde Ministers (de Minister bevoegd voor Gelijke Kansen, de Minister bevoegd voor Zelfstandigen, de Minister bevoegd voor Mobiliteit, de Minister bevoegd voor Maatschappelijke Integratie en Armoedebestrijding).

De wet van 8 maart 2007 tot oprichting van een Federale Adviesraad voor Ouderen, voorziet in art 3, § 4: *“De leden van de regering aan wie het advies is gericht, formuleren binnen de drie maand na de ontvangst ervan, het gevolg dat ze aan het advies willen geven. Indien ze geen gevolg wensen te geven aan het advies, motiveren ze dat omstandig.”*

Ook in 2014 kregen we weinig zulke reacties op uitgebrachte adviezen. Een eenvoudige ontvangstmelding, eventueel aangevuld met “uw advies wordt overgemaakt aan ...” lijkt ons niet te beantwoorden aan de bepaling in art 3 § 4 van de wet van 8 maart 2007.

Ook hier hopen we op beterschap in 2015.

In de wet van 8 maart 2007, meer bepaald art. 4, § 6, is eveneens voorzien dat de Adviesraad in de uitvoering van zijn taken bijgestaan wordt door een cel binnen de administratie die voor haar werking een beroep kan doen op experts.

Ook in 2014 was die steun vanuit de FOD Sociale Zekerheid vlot en uitstekend. Voor vier van de vijf permanente commissies (pensioenen, toegankelijkheid tot de gezondheidszorg, sociale integratie en bestrijding van kansarmoede en mobiliteit) was er naast de logistieke steun (vergaderzaal en tolken) een goede samenwerking met de betrokken beleidscellen. Alleen voor de commissie gelijkheid van kansen kwam er nog geen afdoende regeling. We konden nog altijd terecht in een vergaderlokaal ter beschikking gesteld door het Instituut voor de Gelijkheid van Vrouwen en Mannen, ook voor de tolken was er een regeling. Voor de administratieve ondersteuning kregen we een “voorlopige” regeling vanuit de FOD-Sociale Zekerheid, inhoudelijk bleef het werk van de Commissie helemaal aangewezen op de inbreng van de leden van de Commissie.

Eind 2014 zijn alle commissies gestart met de voorbereiding van een advies over het regeringsprogramma en de verschillende algemene beleidsnota's.

De FAVO heeft eveneens het recht om voordrachten te doen om de gepensioneerden te vertegenwoordigen in diverse federale adviesorganen.

Zo werd het artikel 53 van de wet van 28 april 2003 betreffende de aanvullende pensioenen en het belastingstelsel van die pensioenen en van sommige voordelen inzake sociale zekerheid aangepast door de wet van 15 mei 2014 houdende diverse bepalingen, waardoor de FAVO vier leden kan voordragen die als vertegenwoordigers van de gepensioneerden zetelen in de “Commissie Aanvullende Pensioenen”.

De FAVO had, als rechtsopvolger van het Raadgevend Comité voor de Pensioensector (RCP) reeds zijn voordrachten gedaan op 2 december 2013. De Beleidscel van de Minister van Pensioenen meldde echter in augustus 2014 dat de voordracht gedaan door de FAVO niet rechtsgeldig was. Hierdoor was de FAVO genoodzaakt een nieuwe voordracht te doen. De voorbereidingen werden reeds genomen in 2014, de effectieve nieuwe voordracht vond plaats op 20 januari 2015. Tot op heden heeft de FAVO hierop nog geen reactie op ontvangen.

Naast de “Commissie Aanvullende Pensioenen” mag de FAVO eveneens voordrachten doen voor de “Commissie voor het Vrij Aanvullend Pensioen voor Zelfstandigen”. Ook hier werd artikel 61 van de Programmawet van 24 december 2002 aangepast door de wet van 15 mei 2014 zodat de FAVO twee

leden kan voordragen als vertegenwoordigers van de gepensioneerden. De FAVO deed, als rechtsopvolger van het RCP reeds een voordracht op 21 januari 2014. Pas in 2015 zou duidelijk worden dat ook hier de voordracht voor één van de mandaten niet rechtsgeldig is.

Tenslotte volgde de FAVO eveneens de werkzaamheden op van de Raad van de Gebruikers van de NMBS, opdat bij de hervorming van deze Raad eveneens de ouderen vertegenwoordigd zouden zijn in deze Raad. Tot op heden is de oproep tot kandidaten van deze nieuwe Raad nog niet gepubliceerd.

Ondertussen startte de Raad het derde werkjaar. Naast het afwerken van de adviezen bij het regeringsprogramma en de beleidsnota's is het nu uitkijken naar de uitwerking van het aangekondigde beleid. De Raad zal dit nauwgezet blijven opvolgen met oog op het vervullen van zijn opdracht: het uitbrengen van adviezen bij het gevoerde ouderenbeleid vanuit de behoeften van ouderen en de verdediging van hun specifieke belangen.

De inzet van de leden zal er zeker zijn. Om onze opdracht goed en nog beter te vervullen blijven wij rekenen wij ook de ondersteuning en medewerking van de vertegenwoordigers van de bevoegde regeringsleden en van de vertegenwoordigers van de verschillende betrokken administraties.

Brussel, 15 mei 2015

Luc Jansen
Voorzitter

Willy Peirens
Ondervoorzitter

Inhoud

VOORWOORD EN BALANS.....	3
1. Overzicht Bureauvergaderingen.....	9
2. Overzicht vergaderingen Raad	11
3. Overzicht vergaderingen van de Commissie Pensioenen	13
4. Overzicht van de vergaderingen van de Commissie Toegankelijkheid tot de Gezondheidszorg..	14
5. Overzicht vergaderingen Commissie Maatschappelijke Integratie en Bestrijding van Kansarmoede.....	16
6. Overzicht van de vergaderingen van de Commissie Mobiliteit.....	17
7. Overzicht vergaderingen Commissie Gelijkheid van kansen.....	20
BIJLAGEN - OVERZICHT	21
BIJLAGE 1: Adviezen van de Raad	23
BIJLAGE 2: Samenstelling van de organen van de Federale Adviesraad voor Ouderen (Situatie op 31 december 2014).....	67
BIJLAGE 3: Aanvullende nota's bij het huishoudelijk reglement.....	73

1. Overzicht Bureauvergaderingen

In 2014 heeft het Bureau vijf keer vergaderd om de administratieve en technische coördinatie van de Raad te regelen. Verschillende punten die in 2013 reeds besproken werden, kwamen opnieuw op de agenda van het Bureau, bijvoorbeeld de vertegenwoordiging van de FAVO in externe organen, de problemen inzake de administratieve ondersteuning van de permanente commissies en website van de FAVO. Het Bureau stond eveneens voor enkele nieuwe uitdagingen, zoals het opstellen van een eerste jaarverslag en de aanduiding van nieuwe voogdijministers ingevolge de federale verkiezing van 25 mei 2014.

Tijdens de Bureauvergadering van **6 januari 2014** werd één ontwerpadvies doorverwezen naar de Raad ter goedkeuring. De voorbereidingen voor de opmaak van het Jaarverslag 2013 werden getroffen, zo werd aan de (onder)voorzitters van de permanente commissies gevraagd om een tekst betreffende de commissievergaderingen voor te bereiden. De voorbereiding van de evaluatie van de overheidsdiensten, een taak die door de wet aan de FAVO wordt opgelegd, werd verdergezet. De FOD Sociale Zekerheid zal naast het opzetten van een website eveneens een logo ontwerpen voor de FAVO.

Een mail met een vraag betreffende de wijze waarop een minderheidsnota kan worden ingediend vormde het onderwerp van de Bureauvergadering van **7 april 2014**. Het Bureau besloot om de afspraken die hierover werden gemaakt en mondeling werden gepresenteerd aan de Raad, in een nota te gieten, die aan de Raad zal worden voorgelegd ter goedkeuring.

Het Bureau besloot eveneens om een brief te sturen naar de heer Philippe COURARD, Staatssecretaris voor Sociale Zaken. In 2013 had de Staatssecretaris de FAVO een advies gevraagd over het wetsontwerp inzake de erkenning van de mantelzorger. Ondanks het feit dat de Staatssecretaris nooit een reactie op dit advies heeft gegeven, werd een aangepast wetsontwerp voorgelegd ter goedkeuring aan de Kamer.

Twee ontwerpadviezen werden voor goedkeuring op de agenda van de Raad geplaatst.

De teksten van het Jaarverslag opgesteld binnen iedere commissie werden een laatste keer besproken, alvorens ze ter goedkeuring aan de Raad voor te leggen, evenals de evaluatie van de dienstverlening van de overheidsdiensten van twee permanente commissies.

In de Bureauvergadering van **2 juni** werd er meer duidelijkheid gegeven over de vertegenwoordiging van de FAVO in de Commissie Aanvullende Pensioenen. Gezien de regering in lopende zaken is kon het benoemingsbesluit nog niet worden ondertekend.

Er werd een oplossing gevonden voor de problematiek van de administratieve ondersteuning van de Commissie Gelijkheid van Kansen. De FOD Sociale Zekerheid zal deze taak voorlopig waarnemen.

Verschillende documenten werden op de agenda van de komende Raadsvergadering geplaatst: drie ontwerpadviezen, één evaluatie van de overheidsdiensten en de nota inzake het indienen van minderheidsnota's.

Ingevolge een interne beslissing bij de FOD Sociale Zekerheid werden er sinds eind mei nieuwe tolken toegewezen aan de FAVO. Het Bureau kreeg hierover meer uitleg door het secretariaat.

Tijdens de zomervakantie werd de FAVO met verschillende problemen geconfronteerd, wat leidde tot een zwaarbeladen agenda van de vergadering van **28 augustus**.

Het Bureau werd enerzijds geconfronteerd met een mail van de Beleidscel Pensioenen, waarin er werd meegedeeld dat de voordracht van kandidaten door de FAVO voor de Commissie Aanvullende Pensioenen niet rechtsgeldig was. Gezien de onduidelijkheid hierover en de tegenstrijdige berichten die in het verleden vanuit de Beleidscel Pensioenen gegeven werden, besliste men eerst meer informatie in te winnen bij de Beleidscel Pensioenen, alvorens een beslissing te nemen.

Het Bureau nam eveneens kennis van het feit dat twee leden van de FAVO (een effectief lid en haar plaatsvervangend lid) ontslag hadden genomen uit de Raad. Omdat er over de procedure van ontslagen en benoemingen veel onduidelijkheid bestond, werd er besloten om ook over dit onderwerp een nota op te stellen.

De voorzitter van de Commissie Gelijkheid van Kansen, mevrouw Georgette DE WIT meldde aan het Bureau dat zij de vergaderingen van haar commissie lange tijd niet zal kunnen waarnemen. Deze taak zal worden overgenomen door de ondervoorzitter van de commissie, de heer Jean JANSSENS.

Twee nieuwe ontwerpadviezen werden geagendeerd op de komende Raadsvergadering. Voor één ontwerpadvies (2014/6 inzake de toekomstvisie pensioenen) die niet kon worden goedgekeurd op de Raadsvergadering van 16 juni werd een procedure uitgewerkt om de goedkeuring van het ontwerpadvies op de komende Raadsvergadering te vergemakkelijken.

De voorzittersverkiezingen, die krachtens de wet om de twee jaar dienen plaats te vinden, werden voorbereid opdat alles in goede banen zou verlopen.

Tenslotte werden ook de nodige voorbereidingen getroffen om het contact met de toekomstige federale regering (ingevolge de verkiezingen van 25 mei 2014) vlot te laten verlopen, al diende de regeringsvorming te worden afgewacht vooraleer er concrete initiatieven konden worden opgestart.

Tijdens de laatste Bureauvergadering van het jaar, op **20 november 2014**, werden de resultaten van de beslissing van de Raad van 11 september, om een nieuwe oproep tot kandidaturen te lanceren voor de Commissie Aanvullende Pensioenen, besproken. Gezien er te weinig kandidaturen ontvangen werden werd de oproep tot kandidaten verlengd.

De papieren versie van het Jaarverslag 2013 was afgewerkt en werd op vraag van het Bureau eveneens overgemaakt aan de pers en verschillende Belgische ouderenorganisaties.

Een ontwerpadvies werd op de agenda van de Raad geplaatst, ter goedkeuring.

De nieuwe federale regering was ondertussen bekend. De FAVO zal een brief versturen naar de twee nieuwe voogdijministers, mevrouw Maggie DE BLOCK, de Minister van Sociale Zaken en de heer Daniel BACQUELAINE, Minister van Pensioenen, met de vraag om een ontmoeting.

De FOD Mobiliteit, die de administratieve ondersteuning van de commissie Mobiliteit waarneemt, heeft enkele problemen voorgelegd aan de FAVO. Enerzijds is er onduidelijkheid inzake de taakverdeling tussen voorzitter en administratieve ondersteuning, anderzijds over de onderwerpen die besproken worden in de commissievergaderingen. De FAVO besluit een nota op te stellen om de taakverdeling voorzitter-administratieve ondersteuning duidelijk vast te leggen. De commissies moeten echter vrij blijven om de onderwerpen die besproken worden tijdens de vergadering te kiezen.

2. Overzicht vergaderingen Raad

De algemene vergadering van de Federale Adviesraad voor Ouderen (de Raad) is in 2014 in totaal vijf keer samengekomen.

Op de vergadering van **20 januari 2014** werd het eerste advies van het jaar goedgekeurd, het “advies 2014/1 betreffende de hervorming van het overlevingspensioen”. Bij de stemming van dit advies werd door één aanwezig lid een minderheidsnota ingediend.

De voordracht van kandidaten voor de Commissie voor het Vrij Aanvullend Pensioen voor Zelfstandigen werd goedgekeurd. Het ontwerp van de website van de FAVO werd voorgesteld aan de leden van de Raad.

Op de vergadering van **29 april 2014** vond een discussie plaats over de procedure voor het uitbrengen van minderheidsnota's. Een nota hieromtrent zal later worden overgemaakt aan de Raad. De Raad bracht eveneens twee nieuwe adviezen uit: “advies 2014/2 inzake de geïntegreerde visie op de zorg voor chronisch zieken” en “advies 2014/3 inzake de beleidsnota gelijke kansen”.

Naast deze twee adviezen, werden eveneens twee evaluaties van overheidsdiensten goedgekeurd: een evaluatie van de pensioendiensten (RVP, RSVZ en PDOS) en een evaluatie van het Steunpunt tot bestrijding van de armoede, bestaansonzekerheid en sociale uitsluiting en de POD Maatschappelijke Integratie.

De teksten van het Jaarverslag 2013 werden eveneens goedgekeurd, waarna de opmaak van dit document kon aanvangen.

Op de vergadering van **16 juni 2014** werd de nota betreffende het indienen van minderheidsnota's goedgekeurd. De raad keurde twee nieuwe adviezen goed: “advies 2014/4 betreffende de beleidsnota's inzake de toegang tot de gezondheidszorg van 4 november 2013 – Met een blik op de toekomst” en “advies 2014/5 met betrekking tot de beleidsnota 2014 inzake de maatschappelijke integratie en de armoedebestrijding”. Over het ontwerpadvies 2014/6 betreffende de toekomstvisie pensioenen werd echter geen overeenstemming bereikt. De goedkeuring ervan wordt uitgesteld naar een komende Raadsvergadering. In het kader van de evaluatie van de overheidsdiensten werd de evaluatie van het RIZIV goedgekeurd.

In de vergadering van **11 september** werd de afwijzing door de Beleidscel Pensioenen van de voordrachten voor de Commissie Aanvullende Pensioenen besproken. Er werd beslist om een nieuwe oproep tot kandidaten te lanceren, opdat voldoende kandidaten gevonden zouden worden om een rechtsgeldige voordracht te doen.

Het “advies 2014/6 betreffende de toekomstvisie pensioenen” werd goedgekeurd, evenals “advies 2014/7 over de toepassing van het generatiepact en de welvaart” en “advies 2014/8 met betrekking tot de koppeling van de Inkomensgarantie voor Ouderen aan de welvaart”.

De Raad bereidde het contact met de toekomstige voogdijministers voor. Een nota betreffende de benoemingen en ontslagen van leden van de Raad werd goedgekeurd. De voorzittersverkiezingen welke in december 2014 (Raad) en februari 2015 (Permanente Commissies) moeten plaatsvinden werden voorbereid.

Op de laatste vergadering van het jaar, op **12 december 2014**, werd Luc JANSEN verkozen als voorzitter en Willy PEIRENS als ondervoorzitter. Inzake de voorzittersverkiezingen van de permanente commissies werd er geen kandidaat-ondervoorzitter voor de commissie 'Gelijkheid van Kansen' gevonden. De voordracht voor de Commissie Aanvullende Pensioenen werd afgerond nadat een vierde kandidaat werd gevonden. Tijdens deze vergadering werd er één advies uitgebracht, "advies 2014/9 betreffende de taskforce kiezen voor geriatrie".

3. Overzicht vergaderingen van de Commissie Pensioenen

De Commissie Pensioenen kwam 12 keer bijeen tijdens het jaar 2014 (13 januari, 10 maart, 24 april, 7 mei, 14 mei, 22 mei, 2 juni, 10 juni, 14 augustus, 9 oktober, 23 oktober en 4 november).

Het jaar 2014 werd gekenmerkt door de organisatie van de federale verkiezingen in mei, de publicatie in juni van de voorstellen van de Commissie Pensioenenhervorming 2020-2040 en de installatie van een nieuwe regering in oktober.

In dit verband heeft de Pensioen Commissie een ambitieus ontwerpadvies willen opstellen over de toekomst van onze pensioenen. De commissie heeft het advies van alle leden gevraagd. Met de hulp van de permanente experts verbonden aan de Commissie Pensioenen, heeft de voorzitter van de commissie een ontwerp tekst voorgesteld welke besproken werd in de commissie.

- In een eerste fase, heeft de Commissie een advies uitgebracht uitsluitend over het wettelijk pensioen (advies 2014/6 van 11 september). De bedoeling is om te voorkomen dat de ouderen in armoede terechtkomen en hun de mogelijkheid te bieden om de verworven levensstandaard te behouden.

Dit advies werd behandeld tijdens de vergaderingen van 24 april, 7 en 14 mei en 2 juni.

- In een tweede fase werd er advies uitgebracht over het aanvullend pensioen. Men heeft beslist om dit luik in een nieuw advies onder te brengen, als reactie op het regeerakkoord en de beleidsnota van de Minister van Pensioenen, evenals op het rapport van de Commissie Pensioenenhervorming. Dit advies zal naast de hervorming van de pensioenen, twee andere belangrijke thema's behandelen: het werkgelegenheidsbeleid en de modernisering van de arbeidsmarkt. Het advies werd behandeld tijdens de vergaderingen van 9 en 23 oktober en zal uitgevoerd worden in maart 2015.

De Pensioen Commissie heeft nog 2 adviezen geformuleerd over :

- De toepassing van het solidariteitspact tussen de generaties en het welzijn (advies 2014/7);
- De koppeling van de IGO aan het welzijn (advies 2014/8)

Deze 2 adviezen werden behandeld tijdens de vergadering van 14 augustus.

In 2014 werden eveneens verschillende sprekers uitgenodigd op een vergadering van de Commissie Pensioenen:

- 10 maart 2014: Dhr. Stephaan NEETENS, van de strategische pensioencel, om zich uit te spreken over de progressieve afbouw van de verschillen tussen arbeiders en bedienden mbt. het aanvullend pensioen
- 10 juni 2014: De Ombudsman pensioenen, de heren Tony VAN DER STEEN en Jean-Marie HANESSE om ons hun bemerkingen te bezorgen bij hun jaarverslag 2013.
- 4 november 2014: De Heer Frank VANDENBROUCKE, Lid van de Commissie Pensioenenhervorming 2020-2040 teneinde het systeem van pensioenstelsel met punten voor te stellen.

4. Overzicht van de vergaderingen van de Commissie Toegankelijkheid tot de Gezondheidszorg.

De commissie Toegankelijkheid tot de gezondheidszorg kwam 6 maal samen in 2014, namelijk op 14 januari, 5 februari, 19 maart, 7 mei, 9 oktober en 18 december. In de commissievergaderingen werden adviezen voorbereid inzake gezondheidszorg.

In de vergadering van **14 januari** werd de oriëntatienota: “Geïntegreerde visie op de zorg voor Chronisch zieken in België” uitvoerig toegelicht door de heer Ri DE RIDDER.

Deze nota kon rekenen op bijzondere aandacht van de commissieleden vooral omdat alle aspecten van het chronisch ziek zijn, aandacht krijgen. Een advies over dit onderwerp zou geformuleerd worden.

Er werd ook melding gemaakt van de brief aan het RIZIV met antwoord op vragen in kader van 50 jaar RIZIV. Daarnaast werd ook met ontgoocheling kennisgenomen van de brief van Minister ONKELINX als antwoord op het advies 2013/9, in het bijzonder het afwijzen van de vraag om te kunnen deelnemen aan het Observatorium voor chronisch zieken.

De vergadering van **5 februari** werd bijna integraal gewijd aan de Oriëntatienota “Geïntegreerde visie op zorg voor Chronisch zieken” waarop de commissie een advies wilde geven.

Inzake de beleidsnota van 4 november 2013 werd de afspraak gemaakt dat een ontwerpadvies zal opgemaakt worden ter bespreking op de volgende commissievergadering.

Met de komende verkiezingen wilde de commissie de beleidsnota bekijken vanuit het perspectief van de ouderen en toekomstgericht. Iedereen kon zijn suggesties indienen.

Op de commissievergadering van **19 maart** werd er een uiteenzetting gegeven inzake de verhoogde tegemoetkoming en het statuut persoon met een chronische aandoening. Daarna volgde de discussie op een ontwerp van advies over de algemene beleidsnota's inzake gezondheidszorgen.

Het ontwerpadvies werd ten gronde besproken en bijgestuurd.

Op **7 mei 2014** werd het bijgestuurde advies op de beleidsnota nogmaals besproken. Er werden nog enkele aanpassingen gedaan. Op diezelfde commissievergadering werd ook de evaluatie van het RIZIV besproken. Voor de leden van de commissie was de vraag om een evaluatie te maken over de dienstverlening niet zo duidelijk, gezien het RIZIV geen rechtstreekse dienstverlening biedt aan het publiek. Toch heeft het een indirecte impact en is een globaal advies zinvol.

Op diezelfde vergadering werd ook nog een ontwerpbrief gericht aan Staatssecretaris Courard besproken betreffende de erkenning mantelzorgers. De commissie betreurt dat de erkenning “mantelzorger” stopt eens de oudere is opgenomen in woonzorgcentrum.

De aandacht werd getrokken op de wijziging van art 160 van de wet van 10 april 2014 houdende diverse bepalingen inzake gezondheid. Dit artikel handelt onder andere over de toestemming aan mantelzorgers om bepaalde handeling van arts/verpleegkundige (schriftelijk) toe te vertrouwen aan mantelzorgers.

Op de vergadering van **9 oktober 2014** werd de nota “Kiezen voor geriatrie”, nota van de Belgische vereniging voor Gerontologie en geriatrie toegelicht door de heer BAEYENS in voorbereiding van een

advies. Een ontwerpadvies werd besproken en bijgestuurd. De nota wordt ook gekaderd in het maatschappijbeeld te opzichte van de ouderen en werd ook gekaderd in de internationale statistiek van “Help Age” waarin België slechts de 27ste plaats inneemt inzake verouderings- en vergrijzingspolitiek.

Op de commissievergadering van **18 december 2014** werd het ontwerpadvies op de nieuwe algemene beleidsnota’s inzake Gezondheidszorg en Sociale Zaken van november 2014 besproken en bijgestuurd. Het ontwerpadvies werd hierna nogmaals bezorgd aan de leden van de commissie voor nalezing.

Op het ontwerpadvies kwamen nadien nog opmerkingen van een commissielid dat verontschuldigd was op de vergadering. De voorzitter oordeelde dat over die opmerkingen best in de eerstkomende commissievergadering van 2015 een beslissing wordt genomen.

5. Overzicht vergaderingen Commissie Maatschappelijke Integratie en Bestrijding van Kansarmoede

De commissie heeft in 2014 vier maal vergaderd.

Op **8 april 2014** ging de aandacht naar het werkingsverslag 2013 en de evaluatie van de POD Maatschappelijke Integratie en Armoedebestrijding (POD MI) en het Federaal Steunpunt voor Armoedebestrijding.

Door Steven Rommel van Samenlevingsopbouw werd een interessante uiteenzetting gegeven rond proactief handelen.

De voornaamste aandacht van de twee volgende vergaderingen (**5 en 21 mei 2014**) is gegaan naar de Beleidsnota 2014 van Staatssecretaris Maggie DE BLOCK. Na een uitvoerige analyse en bespreking van dit document heeft dit geleid naar een ontwerpadvies dat mits enkele detailaanpassingen, unaniem door de plenaire vergadering van 16 juni 2014 werd aanvaard (advies 2014/5).

Er werd door de Staatssecretaris geen antwoord verstrekt binnen de wettelijk voorziene termijn werd door de staatssecretaris geen antwoord verstrekt.

De commissie heeft in de vergadering van **8 oktober 2014** zeer uitvoerig een analyse en een bespreking gewijd aan de jaarlijkse tevredenheidsenquête die de POD MI liet uitvoeren.

De commissie vindt het initiatief van een diepgaande jaarlijkse tevredenheidsenquête zeer positief en stelt met voldoening vast dat de leiding en de medewerkers van de POD MI ook daadwerkelijk rekening houden met de resultaten ervan.

Toelichting werd ook gegeven over het verloop en de inhoud van de provinciale ontmoetingen die de POD MI halfjaarlijks organiseert.

De dank van de commissie gaat naar de POD Maatschappelijke Integratie en Armoedebestrijding mevrouw Anne-Marie VOETS en mevrouw Martine DE POURCQ voor de geboden logistieke en administratieve omkadering. De deskundige toelichtingen die ons werden verstrekt door mevrouw Josée GORIS, diensthoofd armoedebeleid., werden bijzonder geapprecieerd.

6. Overzicht van de vergaderingen van de Commissie Mobiliteit

Behandelde thema's	Risico	Voorstel	Actie
<p>NMBS: seniorentarief</p> <p>Schrappen van de beperkingen op het seniorentarief staat niet in het akkoord van de nieuwe regering.</p>	<p>Geen verbetering: beperkingen blijven bestaan</p>	<p>Inventaris opmaken van de seniorentarieven in het buitenland.</p>	
<p>Vervoersaanbod van de NMBS:</p> <ul style="list-style-type: none"> • vervoersplan 2014 • toekomstige beheersovereenkomst 	<p>Onvoldoende rekening gehouden met de behoeften van de senioren (seniorentarief, informatie voor de reizigers, ...) omdat het NMBS-beleid op alle reizigers gericht is, niet op specifieke doelgroepen.</p>	<p>De NMBS zou een studie moeten uitvoeren naar de bezettingsgraad van de treinen tijdens de spits (om de beperkingen op het seniorentarief te verantwoorden).</p>	
<p>Coördinatie tussen NMBS en MIVB/TEC/De Lijn</p>	<p>Inkrimping van het aanbod: schrappen van eersten en laatste treinen van de dag, niet steeds vervangen door een bus, of de vervangbus wordt op zijn beurt geschrapt wegens niet rendabel.</p>	<p>Uitbouw van een aanbod waarbij samenhang tussen de verschillende operatoren gegarandeerd wordt.</p>	
<p>NMBS: dubbele beperking: opdrachten van de overheidsdienst en rendabiliteit</p> <p>De opdrachten van openbare dienstverlening worden vastgelegd in een beheersovereenkomst tussen de Staat en de NMBS. Daartoe ontvangt de NMBS een toelage van de Staat. De dotatie stijgt niet jaarlijks, maar het aantal reizigers neemt wel toe,</p>	<p>Inkrimping van het aanbod dat niet onder de opdrachten van openbare dienstverlening valt (bv. schrappen van treinen na 23.00 uur indien weinig gebruikt).</p>		

<p>waardoor de toelage per reiziger vermindert.</p> <p>De beheersovereenkomst legt een aanbod op binnen een bepaald uurblok.</p> <p>Buiten de opdrachten van openbare dienstverlening zijn het de rendabiliteitscriteria die doorwegen.</p>			
<p>NMBS: bediening van de regionale luchthavens</p> <p>Op dit moment geen project voor Luik.</p> <p>Stationsproject voor Charleroi.</p>	<p>Bediening van de luchthavens mag niet tot gevolg hebben dat het aanbod voor pendelaars inkrimpt.</p>		
<p>NMBS: bediening van de luchthaven Brussel-Nationaal</p> <p>De Diabolo-overeenkomst voorziet in een aankomst vanaf 6 uur (technische en rendabiliteitsbeperkingen).</p>	<p>Onmogelijk op de luchthaven te geraken voor vliegtuigen die vroeg vertrekken/aankomen.</p>		
<p>NMBS: parkings</p> <p>Sommige parkings worden slecht onderhouden en/of niet bewaakt.</p>	<p>Risico op ongevallen, beschadiging van wagens, ...</p>		
<p>MOBIB-kaart in het Brussels Gewest: binnenkort geldig voor de drie openbare vervoersoperatoren (MIVB/TEC/DE LIJN).</p>	<p>Verschillende tarieven bij 3 operatoren, onduidelijkheid.</p>	<p>Abonnementkosten voor senioren naar beneden toe eenvormig maken. Mogelijkheid om seniorenabonnement maandelijks te betalen.</p>	
<p>Structuur van de TEC: te veel beheerders</p>	<p>Te hoge werkingskosten</p>	<p>Structuur van de TEC herzien</p>	
<p>Minibus met ramp voor PBM</p>	<p>Er zijn er te weinig. Onvoldoende informatie</p>	<p>Informatieblad met alle mogelijkheden opstellen.</p>	
<p>TEC: locatie van bushaltes</p> <p>Moeilijk om ze verplaatst te krijgen. Voor bestuurders is het verboden elders halt te houden.</p>	<p>Moeilijkheden om op/af te stappen.</p>		

Omvang en frequentie van de bussen tijdens de daluren, 's avonds en in het weekend	Bediening ontoereikend.	Frequenter kleine bussen laten rijden. Circuits uitwerken die dorpen met elkaar verbinden (bv. Proxibus).	
TEC: inachtneming van de uurschema's Plotse schrapping van weinig gebruikte bussen.	Problemen om terug thuis te geraken		
Stakingen bij het openbaar vervoer	Waarborgen van noodzakelijke verplaatsingen (medisch onderzoek, ...) zonder afbreuk te doen op het stakingsrecht.		Denkoefening.
Voetpaden: keuze van materiaal	Sommige materialen zijn brozer dan andere. Valgevaar.		
Laatste kilometer Akkoord van de nieuwe regering zegt hierover niets.		Standaardnorm opstellen voor alle plaatselijke administraties, eventueel in combinatie met toelagen.	
Verkeersregels Het akkoord van de nieuwe regering voorziet een vereenvoudiging van de verkeersregels.		Volgens de Commissie Mobiliteit is het aspect "opleiding" belangrijker dan een vereenvoudiging.	
FAVO: rol van de Commissie Mobiliteit Stem geven aan het standpunt en de noden van de ouderen.		In de nieuwe wet opnemen dat de gemeenteraden het advies moeten inwinnen van orgaan dat de ouderen in de gemeente vertegenwoordigd.	Regionale pers contacteren bij provincieraden (persconferenties).

7. Overzicht vergaderingen Commissie Gelijkheid van kansen

De Commissie Gelijkheid van kansen kan slechts een povere balans 2014 voorleggen. Dit matig resultaat is te wijten aan verschillende factoren, waaronder voornamelijk de afwezigheid om gezondheidsredenen van haar voorzitter, mevrouw Georgette DE WIT, is. Enkele vergaderingen hebben evenwel plaatsgehad.

Tijdens de vergadering van **3 maart 2014** werd vastgesteld dat in de algemene beleidsnota niet veel over gelijke kansen voor senioren vermeld is.

Tijdens de vergadering van **29 april 2014** werd akte genomen van het feit dat de uiteenzetting van 18 november 2013 van de heer Jozef DE WITTE zeer interessant was, maar dat de spreker tot nu toe nog niet heeft gereageerd op de herinneringsbrief die de voorzitter van de Commissie hem heeft gestuurd.

De op **22 mei 2014** geplande vergadering kon niet plaatshebben. Deze vergadering werd geannuleerd wegens een communicatieprobleem, terwijl de ondervoorzitter zich had verplaatst om ze voor te zitten.

Tijdens de bureauvergadering van 28 augustus 2014 verneemt de Commissie dat mevrouw Georgette DE WIT niet meer zal deelnemen aan de vergaderingen van de Commissie die ze voorzat. De Commissie bedankt haar voor het geleverde werk en wenst haar een spoedig herstel toe. De Commissie hoopt op een doeltreffendere activiteit in 2015.

BIJLAGEN - OVERZICHT

BIJLAGE 1: Adviezen van de Federale Adviesraad voor Ouderen

- Beknopte samenvatting van de adviezen uitgebracht door de Federale Adviesraad voor Ouderen in 2014.
- Advies 2014/1 – Advies inzake de hervorming van het overlevingspensioen voor werknemers: De invoering van een overgangsuitkering + Minderheidsnota
- Advies 2014/2 – Advies inzake een geïntegreerde visie op de zorg voor chronische zieken in België
- Advies 2014/3 – Advies inzake de algemene beleidsnota gelijke kansen van 6 november 2013
- Advies 2014/4 – Advies over de beleidsnota's inzake de toegang tot de gezondheidszorg van 4 november 2013 – Met blik op de toekomst
- Advies 2014/5 – Advies met betrekking tot de beleidsnota 2014 inzake de maatschappelijke integratie en armoedebestrijding
- Advies 2014/6 – Advies inzake de toekomst van de pensioenen: Deel I – De wettelijke pensioenen + Minderheidsnota
- Advies 2014/7 – Advies over de toepassing van het generatiepact en de welvaart
- Advies 2014/8 – Advies met betrekking tot de koppeling van de inkomensgarantie voor ouderen aan de welvaart
- Advies 2014/9 – Advies inzake de taskforce “Kiezen voor geriatrie”, een nota van de Belgische vereniging voor gerontologie en geriatrie.

BIJLAGE 2: Overzicht van de samenstelling van de verschillende organen van de Federale Adviesraad voor Ouderen

BIJLAGE 3: Aanvullende nota's bij het Huishoudelijk reglement

- Nota 1: Behandeling van ontwerpadviezen
- Nota 2: Minderheidsnota's bij adviezen aan de Regering: regels
- Nota 3: Benoemingen en ontslagen in de FAVO

BIJLAGE 1: Adviezen van de Raad

Beknopte samenvatting van de verschillende adviezen uitgebracht door de Federale Adviesraad voor Ouderen in het jaar 2014

Adviezen van de Raad komen als volgt tot stand.

De adviezen worden voorafgaandelijk voorbereid in de verschillende Commissies. De leden van de Commissie die het advies voorbereidt ontvangen eerst de gepaste documenten (wetteksten, beleidsnota, ...), waarna er van gedachten gewisseld wordt tijdens de commissievergadering. Vervolgens ontvangen alle leden een voorstel van advies, dat besproken wordt tijdens de commissievergadering. Indien een meerderheid van de commissie zich positief uitspreekt voor het voorliggende ontwerp van advies wordt het voorstel van advies overgemaakt aan het Bureau.

In het Bureau wordt het ontwerp van advies niet bediscussieerd. Het Bureau kijkt enkel of het voorstel van advies klaar is om aan de Raad over te maken. Hierbij wordt dus onder andere nagegaan of er voldoende eensgezindheid was binnen de Commissievergadering, enz...Indien het Bureau van oordeel is dat het voorstel van advies niet klaar wordt bevonden verwijst het Bureau het voorstel van advies terug naar de Commissie.

Indien het Bureau vindt dat het ontwerp van advies kan worden overgemaakt naar de Raad wordt het geagendeerd op de komende Raadsvergadering. Het voorstel van advies dient echter minstens tien dagen vóór de datum waarop de Raadsvergadering plaatsvindt te worden overgemaakt aan de leden van de Raad opdat de leden hun opmerkingen/amendementen zouden kunnen doorgeven.

In de vergadering van de Raad wordt dan beslist of de leden akkoord zijn met het voorliggende voorstel tot advies en/of zij dit willen aanpassen aan binnengekomen opmerkingen. Hierna stemt de Raad over het advies. Er kan slechts een stemming plaatsvinden indien ten minste de helft van de effectieve leden of in geval zij verhinderd zijn, hun plaatsvervanger aanwezig zijn. Het voorstel van advies zal pas zijn goedgekeurd wanneer de meerderheid van de leden voor stemt. Hierna kan men spreken van een "advies van de Raad".

In 2014 heeft de Raad 9 adviezen voorgelegd aan de Regering.

1. Advies met inzake de hervorming van het overlevingspensioen voor werknemers: de invoering van een overgangsuitkering (advies 2014/1; goedgekeurd tijdens de plenaire vergadering van 20 januari 2014).

De FAVO geeft met dit advies zijn visie op de hervorming van het overlevingspensioen en de invoering van een overgangsuitkering welke gepland is door de federale regering. De krachtlijnen van het advies zijn:

- Er moet vermeden worden dat het armoederisico van de langstlevende partner vergroot
- Het overlevingspensioen moet ook openstaan voor wettelijk samenwonenden
- De overgangsuitkering moet gelijktijdig worden ingevoerd in de drie stelsels.

Op dit advies werd een minderheidsnota ingediend door één lid van de FAVO.

Reactie van de minister (brief van 21 januari 2014): De Minister is het eens dat er op termijn een gelijke behandeling van gehuwden en de samenwonenden moet komen. Hoe deze georganiseerd dient te worden hangt samen met de problematiek van de afgeleide rechten waarover de Commissie Pensioenhervormingen 2020-2040 zich buigt.

2. Advies inzake een geïntegreerde visie op de zorg voor chronische zieken in België (advies 2014/2; goedgekeurd tijdens de plenaire vergadering van 29 april 2014).

In dit advies reageert de FAVO op de oriëntatienota “geïntegreerde visie op de zorg voor chronisch zieken in België” opgemaakt door de interkabinettenwerkgroep “Chronische Ziekten” van de Interministeriële Conferentie Volksgezondheid met de bedoeling te komen tot een protocolakkoord voor een nationaal actieplan.

De FAVO wenst zijn appreciatie uit te spreken voor de oriëntatienota en het belang dat aan de chronische ziekten moet worden besteed gezien de stijgende prevalentie van chronische ziektes en de multimorbiditeit. Zij stellen enkele actiepunten voorop welke belangrijk zijn voor een geïntegreerde aanpak van de zorg voor chronisch zieken.

Op dit advies werd geen reactie ontvangen van de voormalig Minister van Sociale Zaken en Volksgezondheid Laurette Onkelinx.

3. Advies inzake de algemene beleidsnota gelijke kansen van 6 november 2013 (Advies 2014/3; goedgekeurd tijdens de plenaire vergadering van 29 april 2014).

In dit advies kaart de FAVO de problematiek rond de leeftijdsdiscriminatie aan. Hiervoor worden onvoldoende beleidsinspanningen geleverd. In het advies worden enerzijds enkele topics aangehaald betreffende de leeftijdsdiscriminatie (toegankelijkheid tot informatie, publieke toegankelijkheid, arbeid en tewerkstelling,...) en wordt anderzijds gereageerd op de beleidsinstrumenten tegen leeftijdsdiscriminatie op nationaal en internationaal niveau.

Op dit advies werd een ontvangstmelding ontvangen van mevrouw Joëlle MILQUET, toenmalig Minister van Gelijke Kansen waarin zij meldde dat zij aan het advies “zo spoedig mogelijk een nuttig gevolg zou geven”. Een definitieve reactie op het advies werd echter nooit ontvangen.

4. Advies betreffende de beleidsnota's inzake de toegang tot de gezondheidszorg van 4 november 2013: Met een blik op de toekomst (Advies 2014/4; goedgekeurd tijdens de plenaire vergadering van 16 juni 2014).

In dit advies reageert de Federale Adviesraad op de beleidsnota van de Minister van Sociale Zaken en Volksgezondheid. In het advies worden de hoofdstukken van de beleidsnota's relevant voor de ouderen besproken. Aandacht is er onder andere voor de automatische toekenning van verbonden rechten en sociale tarieven, de continuïteit van de geneeskundige zorg, de ouderenzorg,...

Op dit advies werd geen reactie ontvangen van mevrouw Laurette ONKELINX (voormalig Minister van Sociale Zaken en Volksgezondheid).

5. Advies met betrekking tot de beleidsnota 2014 inzake de maatschappelijke integratie en de armoedebestrijding (Advies 2014/5; goedgekeurd tijdens de plenaire vergadering van 16 juni 2014).

In dit advies betreurt de FAVO het feit dat de ouderen als specifieke doelgroep niet aan bod komen in de beleidsnota's. De Raad haalt eveneens verschillende punten aan die moeten tegengaan dat ouderen in de armoede terechtkomen.

Op dit advies werd geen reactie ontvangen van mevrouw Maggie DE BLOCK (toenmalig Staatssecretaris van maatschappelijke Integratie en Armoedebestrijding).

6. Advies inzake de toekomst van de pensioenen. Deel I: De wettelijke pensioenen (Advies 2014/6; goedgekeurd op de plenaire vergadering van 11 september 2014)

In dit advies zet de FAVO zijn toekomstvisie uiteen betreffende de wettelijke pensioenen. De FAVO benadrukt het belang van de wettelijke pensioenen en het feit dat de wettelijke pijler het fundament moet blijven van het pensioensysteem. In het advies worden verschillende voorstellen gedaan om de wettelijke pensioenen te verbeteren op korte termijn. De bedoeling is om te voorkomen dat de ouderen in armoede terechtkomen en hun de mogelijkheid bieden om hun verworven levensstandaard te behouden. De financiering van deze voorstellen wordt eveneens besproken.

Een lid van de FAVO diende een minderheidsnota in op dit advies.

Reactie van Minister van Pensioenen Daniel BACQUELAINE (brief van 11 december 2014): De Minister antwoordt dat verschillende punten die door de FAVO naar voren werden gebracht terug te vinden zijn in het Regeerakkoord en de beleidsnota Pensioenen (harmonisering van de pensioenregelingen zonder hun eigenheid te verliezen, opheffing van de eenheid van loopbaan, koppeling van de pensioenen aan het welzijn met aandacht voor de laagste pensioenen). Verschillende elementen van het advies zullen het onderwerp vormen van besprekingen binnen het Nationaal Pensioencomité, zoals de afgeleide rechten. De Minister laat eveneens opmerken dat men oplossingen moet aanbrenge voor zowel gehuwden als samenwonenden die hun activiteiten afbouwen. Tenslotte concludeert de Minister dat de versoepeling van de reglementering rond de toegelaten arbeid in geen geval een voorwendsel mag zijn om de wettelijke pensioenen te ondermijnen. Toegelaten arbeid moet een vrije keuze van de gepensioneerde blijven.

7. Advies over de toepassing van het generatiepact en de welvaart (Advies 2014/7; goedgekeurd tijdens de plenaire vergadering van 11 september 2014)

In dit advies vraagt de FAVO om eveneens geconsulteerd te worden met betrekking tot welvaartsaanpassing van de pensioenen. De FAVO vraagt dat het bedrag van de solidariteitsbijdragen volledig moet worden opgenomen in de welvaartsenveloppe. Er dient

bovendien voorzien te worden in een automatische welvaartsaanpassing en een inhaalbeweging ten voordele van de oudste pensioenen. De FAVO doet eveneens voorstellen om het minimumpensioen/minimumrecht per loopbaanjaar te verbeteren.

Reactie van de Minister (brief van 11 december 2014): De minister deelt de bezorgdheid van de FAVO voor de oudste en de laagste pensioenen, eveneens de opmerkingen betreffende het minimumpensioen neemt de minister ter harte. De Minister meldt eveneens in zijn reactie dat de regering de beslissing heeft genomen om de volledige welvaartsenveloppe te besteden.

8. Advies met betrekking tot de koppeling van de inkomensgarantie voor ouderen aan de welvaart (Advies 2014/8, goedgekeurd in de plenaire vergadering van 11 september 2014).

De FAVO stelt voor in dit advies dat het basisbedrag van de IGO als het verhoogd basisbedrag met hetzelfde percentage verhoogd dienen te worden als het percentage dat van toepassing is voor de verhoging van de bedragen van de minimumpensioenen.

Reactie van de Minister (brief van 11 december 2014): De Minister deelt mee dat het zijn intentie is om de verhoging van de IGO parallel te laten verlopen met de verhoging van de minimumpensioenen.

9. Advies betreffende de taskforce “Kiezen voor geriatrie”, een nota van de Belgische vereniging voor gerontologie en geriatrie (Advies 2014/9; goedgekeurd in de plenaire vergadering van 12 december 2014).

In dit advies wordt de nota “Kiezen voor geriatrie” van de Belgische vereniging voor Gerontologie en Geriatrie besproken. In dit advies worden er van de regering meer inspanningen gevraagd om het beroep en de studiekeuze van geriater en geriatisch verpleegkundige te herwaarderen.

Reactie van mevrouw Maggie DE BLOCK, Minister van Sociale Zaken en Volksgezondheid (brief van 8 januari 2015): De Minister maakt het advies over aan de Hoge Raad voor geneesheren-specialisten en Huisartsen van de FOD Volksgezondheid voor nader advies. Deze instantie heeft reeds laten weten dat het punt geagendeerd staat op een komende vergadering, voorlopig zonder verdere reactie.

Voorstellen van adviezen die (nog) niet tot een advies leidden in 2014.

- Commissie Pensioenen

Aansluitend op het advies 2014/6 betreffende de toekomst van de pensioenen: Deel I: De wettelijke Pensioenen, wou de Commissie Pensioenen eveneens een advies uitbrengen over de aanvullende pensioenen. De bespreking van dit ontwerpadvies verliep echter moeizamer en op het moment waarop er een ontwerpadvies was opgesteld door de Commissie was de nieuwe regering reeds gevormd en was de tekst van het regeerakkoord reeds bekend. Het werd dan ook niet opportuun geacht om dit advies nog goed te keuren (gezien het diende te worden aangepast aan de bepalingen

betreffende de aanvullende pensioenen uit het Regeerakkoord) en er werd besloten om de aanvullende pensioenen (en de standpunten van dit ontwerpadvies) opnieuw te bespreken naar aanleiding van een advies inzake de Beleidsnota Pensioenen. Dit advies betreffende de beleidsnota Pensioenen werd in 2015 overgemaakt aan de minister (Advies 2015/3).

FEDERALE ADVIESRAAD VOOR OUDEREN

Advies 2014/1

De Federale Adviesraad voor Ouderen, opgericht krachtens de wet van 8 maart 2007 tot oprichting van een Federale Adviesraad voor Ouderen en waarvan de leden benoemd zijn bij het koninklijk besluit van 13 november 2012 houdende benoeming van de leden van de Federale Adviesraad voor Ouderen, heeft tot taak om op eigen initiatief, op verzoek van de federale regering of op verzoek van een Wetgevende Kamer advies uit te brengen over de tot de bevoegdheid van de federale overheid behorende aangelegenheden met betrekking tot de pensioenen, de gelijkheid van kansen, de sociale integratie en de bestrijding van de kansarmoede, de toegankelijkheid tot de gezondheidszorg en de mobiliteit.

Met toepassing van artikel 3 §3,1° van voormelde wet van 8 maart 2007 brengt de Federale Adviesraad voor Ouderen volgend advies uit:

ADVIES VAN DE FEDERALE ADVIESRAAD VOOR OUDEREN INZAKE DE HERVORMING VAN HET OVERLEVINGSPENSIOEN VOOR WERKNEMERS: DE INVOERING VAN EEN OVERGANGSUITKERING

SITUERING

Het overlevingspensioen is een afgeleid recht dat sociale bescherming biedt. Dit voordeel behoudt men zolang men leeft, op voorwaarde dat men niet hertrouwt en blijft voldoen aan de toekennings- en uitbetalingsvoorwaarden.

Volgens de huidige reglementering heeft men recht op overlevingspensioen vanaf de leeftijd van 45 jaar op voorwaarde dat men op het ogenblik van het overlijden ten minste één jaar gehuwd was of dat men een invaliditeitsgraad van minstens 66% bewijst.

In geval van kinderlast kan het overlevingspensioen eveneens op een jongere leeftijd verkregen worden.

Het doel van de hervorming van het overlevingspensioen bestaat er in, om naast de hervorming van het overlevingspensioen, eveneens een overgangsuitkering in te voeren voor de langstlevende echtgenoot om op die manier een einde te maken aan de inactiviteitsval voor diegenen die de leeftijd hebben om verder een persoonlijke loopbaan op te bouwen.

Het overlevingspensioen is vaak een inactiviteitsval, vooral voor jonge vrouwen. Om een overlevingspensioen te kunnen genieten, bouwen vooral heel wat vrouwen de eigen loopbaan af, of zetten ze zelfs hun beroepsactiviteit volledig stop. Hierdoor hypotheekeren ze de opbouw van hun eigen pensioenrechten.

Vanaf de ingangsdatum van de nieuwe reglementering, nl. vanaf 1 januari 2015, zal de leeftijd van 45 jaar om recht te hebben op het overlevingspensioen geleidelijk opgetrokken worden tot 50 jaar in 2025.

Voor de – 50 jarigen wordt een overgangsuitkering ingevoerd. Deze is beperkt in de tijd en kan onbeperkt gecumuleerd worden met beroepsinkomsten en met bepaalde sociale uitkeringen.

De leeftijd, die de langstlevende echtgenoot bereikt heeft op het ogenblik van het overlijden van zijn echtgenoot/echtgenote, zal bepalend zijn voor de aard van de uitkering, ofwel het overlevingspensioen ofwel de overgangsuitkering.

Personen die het overlevingspensioen ontvangen op 31 december 2014 en bijgevolg vóór de inwerkingtreding van de nieuwe wet, behouden het recht op dit overlevingspensioen.

De duur van de overgangsuitkering wordt beperkt tot 12 maanden, eventueel 24 maanden in geval van kinderlast.

Na de periode van overgangsuitkering en bij gebrek aan een baan of een vervangingsinkomen, krijgt men automatisch recht op een werkloosheidsuitkering, zonder wachttijd en met een aangepaste begeleiding voor de zoektocht naar werk.

ADVIES

1. De Raad is van oordeel dat het overlijden van de partner niet mag leiden tot een verhoging van het armoederisico van de langstlevende partner.

De invoering van de “overgangsuitkering” moet voorkomen dat iemand die zijn partner verliest in armoede terecht komt.

De overgangsuitkering moet er ook voor zorgen dat de langstlevende partner een goede sociale bescherming geniet en daarbij op een positieve manier geactiveerd blijft (of wordt) op de arbeidsmarkt, zonder dat het een werkloosheidsval wordt.

Dit neemt niet weg dat ook weduwen/weduwnaars moeten gestimuleerd en ondersteund worden om meer eigen pensioenrechten op te bouwen.

2. De Raad vindt het wenselijk om de overgangsuitkering naar de toekomst toe ook open te stellen voor de wettelijk samenwonenden op voorwaarde dat de wettelijke samenwoning gebeurt tussen partners die volgens de wet ook met elkaar in het huwelijk kunnen treden.

3. Voor de Raad is het duidelijk dat de overgangsuitkering gelijktijdig moet worden ingevoerd in de drie grote pensioenstelsels: werknemers, zelfstandige en de openbare sector.

Bovendien is de Raad van oordeel dat de overgangsfase waarin de minimumleeftijd van het overlevingspensioen geleidelijk wordt opgetrokken van 45 jaar (in 2015) naar 50 jaar (in 2025) gelijktijdig en uniform moet gebeuren.

Dit moet voorkomen dat, bij overlijden van een huwelijkspartner met een gemengde loopbaan, er rechten zijn op een overlevingspensioen in het ene stelsel, terwijl men in het andere stelsel slechts recht verkrijgt op een overgangsuitkering.

4. Indien de “overgangsuitkering” beschouwd wordt als een overgang van het gezinsinkomen vóór het overlijden van één van de echtgenoten, naar een periode waarin dit gezinsinkomen geheel of gedeeltelijk zal wegvallen, is de Raad van oordeel dat bij de vaststelling van het bedrag van de overgangsuitkering rekening moet gehouden worden met het beroepsinkomen van de overledene vóór het overlijden.

Alleen dan kan er sprake zijn van een echte “OVERGANGSUITKERING”.

5. Het bedrag van de overgangsuitkering dient bijgevolg berekend te worden in verhouding tot alle werkelijke, fictieve en forfaitaire brutolonen van de overleden werknemer en dit overeenkomstig de berekening van het huidige overlevingspensioen.

Bij de invoering van een “ondergrens” moet voorkomen worden dat men in armoede zou terecht komen. Aan de toekenning van de ondergrens mogen geen voorwaarden gekoppeld worden.

6. De Raad is van oordeel dat eventuele toekomstige vrijgekomen middelen van de hervorming moeten worden aangewend voor een structurele welvaartsvastheid van de wettelijke pensioenen

Goedgekeurd op de plenaire vergadering van 20 januari 2014.

**De voorzitter,
Willy PEIRENS**

**De Vice-voorzitter,
Luc JANSEN**

FEDERALE ADVIESRAAD VOOR OUDEREN
MINDERHEIDSNOTA

Overeenkomstig het artikel 16 van het huishoudelijk reglement van de Federale Adviesraad voor Ouderen, verschenen in het Belgisch Staatsblad van 15 april 2013 (Ed.1), kan op vraag van de betrokken leden de standpunten van de minderheid eveneens worden meegedeeld wanneer de Raad een advies verstrekt.

Met toepassing van artikel 16 van het huishoudelijk reglement wordt volgende minderheidsnota neergelegd:

MINDERHEIDSNOTA:

Advies 2014/1

Advies betreffende de hervorming van het overlevingspensioen voor werknemers:

De invoering van een overgangsuitkering

Naar aanleiding van de **stellingname voor de individualisering van de sociale rechten**, die noodzakelijk is om de sociale bescherming aan te passen aan de evolutie van de maatschappij, om de gelijke toegang tot de rechten te waarborgen, om de middelen van de sociale zekerheid te versterken en met het oog op de vrijwaring van het **repartitiespensioenstelsel** (de zogenaamde "eerste pijler"), dat trouwens in gevaar zou zijn, waardoor het dus onverantwoord zou zijn om het verder te verzwakken:

1. verzetten wij ons tegen elke uitbreiding van de afgeleide rechten naar de wettelijk samenwonenden toe;
2. wensen wij de aandacht te vestigen op het feit dat de opening van het recht op de overgangsuitkering voor wettelijk samenwonenden, voor hen de facto ook het recht zal openen op het overlevingspensioen.

Een dergelijk scenario zou een gevaarlijk precedent zijn in de richting van de algemene uitbreiding van de afgeleide rechten, die de onrechtvaardigheid in het wettelijk stelsel zou versterken en waarvan de budgettaire meerkosten zwaar zouden wegen op de toekomst van het op repartitie gebaseerd wettelijk pensioenstelsel, en dat ten nadele van alle werknemers;

3. vinden wij dat het bedrag van de overgangsuitkering forfaitair moet zijn en niet gebaseerd op het inkomen van de overleden echtgenoot, aangezien dat inkomen niet als basis heeft gediend voor enige bijdrage bedoeld om het recht op deze nieuwe tegemoetkoming, die niet op bijdragen is gebaseerd, te openen.

FEDERALE ADVIESRAAD VOOR OUDEREN

Advies 2014/2

De Federale Adviesraad voor Ouderen, opgericht krachtens de wet van 8 maart 2007 tot oprichting van een Federale Adviesraad voor Ouderen en waarvan de leden benoemd zijn bij het koninklijk besluit van 13 november 2012 houdende benoeming van de leden van de Federale Adviesraad voor Ouderen, heeft tot taak om op eigen initiatief, op verzoek van de federale regering of op verzoek van een Wetgevende Kamer advies uit te brengen over de tot de bevoegdheid van de federale overheid behorende aangelegenheden met betrekking tot de pensioenen, de gelijkheid van kansen, de sociale integratie en de bestrijding van de kansarmoede, de toegankelijkheid tot de gezondheidszorg en de mobiliteit.

Met toepassing van artikel 3 §3,1° van voormelde wet van 8 maart 2007 brengt de Federale Adviesraad voor Ouderen volgend advies uit:

ONTWERPADVIES VAN DE FEDERALE ADVIESRAAD VOOR OUDEREN INZAKE EEN GEÏNTEGREERDE VISIE OP DE ZORG VOOR CHRONISCHE ZIEKEN IN BELGIË

SITUERING VAN HET ADVIES

De wet van 8 maart 2007 tot instelling van de Federale Adviesraad voor ouderen bepaalt in zijn art 3 § 2 dat de raad ook op eigen initiatief advies kan uitbrengen omtrent de bevoegdheid van de federale overheid behorende aangelegenheden waaronder de “toegankelijkheid van de gezondheidszorg”.

De oriëntatienota voorgesteld door de interkabinetten werkgroep “Chronische Ziekten” van de Interministeriële Conferentie Volksgezondheid om te komen tot het sluiten van een protocolakkoord tussen de federale en de gefedereerde entiteiten voor een Nationaal Actieplan, was aanleiding voor volgend advies.

ADVIES

Vooreerst wenst de FAVO haar appreciatie uit te spreken voor de oriëntatienota “Geïntegreerde visie op de zorg voor chronische ziekten in België” opgemaakt door de interkabinetten werkgroep in functie van een nationale conferentie met de bedoeling te komen tot een nationaal actieplan.

De FAVO vindt dit bijzonder belangrijk gezien de stijgende prevalentie van chronische ziektes en multimorbiditeit. Temeer dat het gelijktijdig voorkomen van chronische ziektes bij een persoon toeneemt met het ouder worden. Vandaar onze interesse voor het document die een verbetering van de zorg moet beogen, meer bepaald voor de meest kwetsbare groepen.

Enkele bedenkingen vooraf:

- We moeten blijven waken over de betaalbaarheid van de zorg, ook voor meest kwetsbare mensen.

- We blijven pleiten voor automatisch toekennen van rechten.
- Systeem “Sociaal derde betalende” is fundamenteel voor deze groep.
- Hoewel de gemeenschappen en gewesten bij de opmaak van de nota betrokken waren, missen we de aandacht voor de zorg in RVT, ROB, WZC en de zorg voor personen met handicap in de zorg voor chronische zieken.
- Empowerment van de zieke is de rode draad in het actieplan. Maar gaat men niet te veel uit van de “mondige patiënt” die de regie van de zorg zelf in handen neemt? Het kan geenszins de bedoeling zijn dat mensen uit de boot vallen.

Advies:

1. De FAVO beklemtoont dat de nota, hoewel ze wetenschappelijk gefundeerd is, toch heel duidelijk en op verstaanbare wijze de krachtlijnen formuleert voor de ontwikkeling van de zorg voor de chronische zieken in ons land.
2. De bijzondere aandacht van de FAVO voor deze oriëntatienota is uiteraard ingegeven door de vaststelling dat met de toenemende vergrijzing van onze bevolking als gevolg van de stijging van de levensverwachting, de aanwezigheid van chronische ziekten en multimorbiditeit zich meer en meer laat voelen. Hoewel multimorbiditeit toeneemt met het ouder worden omvat deze categorie niet alleen ouderen. Voor velen betekent chronisch ziek zijn en multimorbiditeit bijkomende kwetsbaarheid, inkomensverlies, werkonbekwaamheid, extra ziekte- en zorgkosten, invaliditeit, ...
3. De FAVO geeft alle steun aan het conceptueel model dat niet langer de ziekte centraal stelt, maar wel de noden en behoeften van de persoon die geconfronteerd wordt met een of meerdere chronische ziekten. Dit model kadert trouwens binnen het noodzakelijk veranderingsproces van een aanbodgestuurde zorg naar een **vraaggestuurde zorg**. We willen evolueren van een medische benadering naar een **multidisciplinaire benadering** waarbij alle deelaspecten van “chronisch ziek zijn” van belang zijn. We willen evolueren naar een **preventieve multidisciplinaire en geplande globale aanpak van het beleid van de chronische zieken**.
4. We vinden dat de aanpak zich echter niet mag beperken tot louter zorgaspecten. De “zorginvalshoek” kan zoals eerder gezegd niet losgekoppeld worden van andere domeinen die de situatie van een chronisch zieke beïnvloeden. Vandaar de vraag van de FAVO voor een nog veel ruimere aanpak.
5. In een land waar de bevoegdheidsdomeinen en bevoegdheidsniveaus elkaar doorkruisen is een geïntegreerde en ruimere aanpak geen gemakkelijke opdracht. Het inzicht dat - met respect voor de respectieve regionale opdrachten - **nationaal opgezette actieplannen** succesvol kunnen zijn, is een verheugende vaststelling. We hopen dan ook dat dit nationaal actieplan snel uitvoering kan krijgen en dat de verschillende actoren bij de uitvoering van het plan betrokken worden.

6. Vanuit de FAVO vinden we de equity-benadering een prioritaire opdracht. Voor de ouderen en voornamelijk voor de meest kwetsbaren onder hen is het belangrijk dat systematische verschillen in toegang tot zorg op basis van sociaaleconomische positie, woonplaats, geslacht, etnisch-culturele achtergrond, religie of andere determinanten worden weggewerkt. Vandaar dat de positie van de chronisch zieke | ouderen moet versterkt worden via informatie (betrouwbaar, begrijpbare, beschikbare), hulpmiddelen, mantelzorg...
7. Het invoeren van een **verplicht elektronisch globaal medisch dossier** , gevolgd door het uitwerken en veralgemenen van **een multidisciplinair patiëntendossier, uitgebreid tot de niet-medische zorgen, en toegankelijk voor alle betrokken partijen, met een centrale rol voor de huisarts**, lijken ons essentiële stappen te zijn bij het implementeren van een geïntegreerde benadering. Zo is, wat het multidisciplinair dossier (digitaal beschikbaar) betreft , het niet duidelijk in hoeverre de informatie ook toegankelijk is voor mantelzorgers. Tachtigplussers zitten immers veelal niet op internet maar hun kinderen- mantelzorgers moeten er dan wel toegang toe krijgen. De vraag blijft wellicht ook naar een papieren versie (bijvoorbeeld voor het personeel aan huis die niet noodzakelijk een pc bij zich hebben) en sowieso goede mondelinge communicatie.
8. Niemand zal ontkennen dat **self-management van de zorg door de patiënt**, waarbij de toegang tot kwalitatieve informatiebronnen voor de patiënt/mantelzorgers een conditio sine qua non is, moet bevorderd worden. Nochtans moet dit gebeuren met de nodige voorzichtigheid want niet voor elke patiënt of elke mantelzorgers is dit een voor de hand liggende benadering.
Een goede ondersteuning, vorming van mantelzorgers kan hierin helpen. Vrijwilligers-, ouderen- en mantelzorgverenigingen alsmede de ziekenfondsen kunnen een rol spelen op vlak van informatie, sensibilisering, ondersteuning van patiënt en familie. Het inschakelen van een **professionele case-manager** moet zolang als mogelijk vermeden worden. Dit zal uiteraard afhangen van de autonomie en eigen kracht van chronisch zieke en mantelzorgers.
Bij de groep afhankelijke, verzwakte ouderen is een vroege opstart van het case-management wellicht aangewezen.
9. Indien professioneel casemanagement zich opdringt, gebeurt dit – in ons zorgmodel- het best door de **ziekenfondsen**. Zij zijn het best geplaatst om de **rol van zorgcoach/casemanager** te organiseren in de multidisciplinaire, patiëntgestuurde zorg:
 - ▶ het ligt in het verlengde van het veranderende takenpakket van de ziekenfondsen: van uitbetalingsinstelling naar zorgcoach;
 - ▶ vermits de ziekenfondsen alle burgers bereiken en werken op basis van solidariteit en laagdrempeligheid, is dat de beste garantie op toegankelijkheid voor iedereen;
 - ▶ de ziekenfondsen hebben via hun aanvullende diensten goede linken met bepaalde zorgactoren, zoals thuisverpleging en niet-dringend ziekenvervoer. Ook kunnen zij bepaalde eigen diensten voorstellen, zoals noodoproepsystemen.

Belangrijk in de competenties van de case-manager is dat hij/zij dicht bij de zieke staat, diens vertrouwen geniet, kennis heeft van het terrein en in nauw verband samenwerkt met de betrokken huisarts.

10. Als men chronisch zieken zo lang mogelijk thuis wil laten wonen – en dat is het streefdoel van de FAVO voor alle ouderen die dit wensen – moet in de toekomst veel meer aandacht gaan naar **de rol van de mantelzorger**. Dit wordt in actie 6 wel onderlijnd maar met onvoldoende diepgang uitgewerkt.

Zonder mantelzorg is opvang in de eigen thuisomgeving quasi onmogelijk. Om te vermijden dat mantelzorgers afhaken, stoppen met werken, of zelf zorg nodig hebben, is het essentieel dat ze **ondersteund worden** bij de vele taken die ze op zich nemen.

Een zorgnetwerk is essentieel om de zorgsituatie zo comfortabel mogelijk te houden voor alle partijen. Naast het inzetten van meerdere mantelzorgers, is het hierbij vooral belangrijk dat **alle hulpvragers en hun mantelzorgers toegang krijgen tot betaalbare professionele begeleiding/ondersteuning**. Professionele zorgdiensten kunnen de mantelzorgers immers op verschillende praktische vlakken ontlasten, zodat mantelzorgers zich meer op het emotionele aspect kunnen richten.

Ook moet er **geïnvesteed worden in toegankelijke begeleiding/ondersteuning in respijt**. Kortverblijf, dagopvang, vakantieformules, professionele thuisbegeleiding,... zijn enkele voorbeelden die de zorg tijdelijk kunnen overnemen en de mantelzorger kunnen ontlasten. Het onderzoek naar nieuwe initiatieven op dit vlak dient ten volle te worden ondersteund.

Voor de werkende mantelzorger, kunnen de bestaande **thematische verloven** (tijdelijk) soelaas bieden om alles gecombineerd te krijgen. Hierbij moet zeker rekening gehouden worden met de impact op de pensioen- en werkloosheidsrechten.

Tot slot is het belangrijk dat mantelzorgers (en hun zorggebruikers) **op tijd de juiste informatie krijgen** die ze nodig hebben. Het zoeken naar de juiste diensten en zaken waar ze al dan niet recht op hebben, vergt veel energie die ze beter kunnen gebruiken in de zorg.

In dit geheel kan professioneel case-management een rol spelen, maar niet noodzakelijk. In een aantal gevallen is de gebruiker en/of mantelzorger het best geplaatst om zelf manager te zijn van de eigen zorg (zie punt 8).

11. Ook de multidisciplinaire aanpak en samenwerking / management binnen het ziekenhuis zijn een meerwaarde voor chronische zieke en verbeteren zeker de kwaliteit van zorg.
12. We zien het aanstellen van een liaisonpersoon in het ziekenhuis voor de coördinatie met de eerste lijn –en in samenspraak met de patiënt en mantelzorgers - als heel belangrijk. Snelle en efficiënte informatie uitwisseling zijn fundamenteel voor naadloze overgang van ziekenhuiszorg naar thuiszorg of woonzorgcentra.
13. In actie 20 wordt terecht gewezen op de belangrijke rol van de eerstelijnszorg (huisartsen, verpleegkundigen en andere zorgverstrekkers) en van de thuiszorgdiensten. Het aantrekkelijk houden van deze zorgberoepen moet een blijvende bekommernis uitmaken. Maar daarnaast moeten de chronisch zieke/ ouderen ook binnen de ziekenhuisopvang een

zo goed mogelijke begeleiding krijgen en de rol van de geriater en geriatische verpleegkundige dient beter gevaloriseerd te worden.

14. Een geïntegreerde aanpak van het zorgbeleid voor oudere chronisch zieken veronderstelt niet alleen een samenspel tussen alle beleidsniveaus maar evenzeer een breed draagvlak met inspraak van alle stakeholders. **Zo wil de FAVO bij de minister nog eens zwaar aandringen om de Federale Ouderenadviesraad rechtstreeks te laten participeren in de werkzaamheden van het Observatorium voor Chronische Ziekten** in de schoot van het RIZIV.

Goedgekeurd in de plenaire vergadering van 29 april 2014.

Willy Peirens

Voorzitter

Luc Jansen

Ondervoorzitter

FEDERALE ADVIESRAAD VOOR OUDEREN

Advies 2014/3

De Federale Adviesraad voor Ouderen, opgericht krachtens de wet van 8 maart 2007 tot oprichting van een Federale Adviesraad voor Ouderen en waarvan de leden benoemd zijn bij het koninklijk besluit van 13 november 2012 houdende benoeming van de leden van de Federale Adviesraad voor Ouderen, heeft tot taak om op eigen initiatief, op verzoek van de federale regering of op verzoek van een Wetgevende Kamer advies uit te brengen over de tot de bevoegdheid van de federale overheid behorende aangelegenheden met betrekking tot de pensioenen, de gelijkheid van kansen, de sociale integratie en de bestrijding van de kansarmoede, de toegankelijkheid tot de gezondheidszorg en de mobiliteit.

Met toepassing van artikel 3 §3,1° van voormelde wet van 8 maart 2007 brengt de Federale Adviesraad voor Ouderen volgend advies uit:

ADVIES VAN DE FEDERALE ADVIESRAAD OUDEREN DE ALGEMENE BELEIDSNOTA GELIJKE KANSEN 6 NOV 2013

Doc. 53 3096|011

SITUERING VAN HET ADVIES

Elke vorm van discriminatie, ook op basis van leeftijd, moet weggewerkt worden zoals bepaald door de antidiscriminatiewet.

De Federale Adviesraad voor Ouderen constateert dat er onvoldoende beleidsinspanningen geleverd worden in de strijd tegen leeftijdsdiscriminatie ('ageism') en het afdwingen van de bestaande wetgeving. Een beleidswerking rond gelijke kansen moet uitgaan van het gegeven dat burgers in de loop van hun leven kunnen geconfronteerd worden met achterstellingsmechanismen die hun volwaardige en gelijkwaardige participatie aan het maatschappelijke leven in de weg staan. Het is aan het beleid om deze mechanismen (drempels) te traceren, weg te werken of te compenseren en om te voorkomen dat er zich nieuwe achterstellingen ontwikkelen. Hierbij moet gewerkt worden op 3 niveaus: personen uit kansengroepen, de kansengroepen zelf en de samenleving in haar geheel (burgergericht).

De Adviesraad stelt ook vast dat het aanpakken van leeftijdsdiscriminatie vrij complex en ambivalent is. Veel mensen lijken dit type van discriminatie minder erg te vinden dan andere vormen van discriminatie. Ook in de rechtspraak is een consequente bestraffing van leeftijdsdiscriminatie minder terug te vinden dan andere vormen van discriminatie. De ouderen zelf zijn onvoldoende vertrouwd met hun rechten en de bestaande meldpunten hiervoor. Toch worden ze regelmatig geconfronteerd met het weigeren van producten of met een opgeklopte prijsvorming. Banken en verzekeringsmaatschappijen rechtvaardigen dit "op een objectieve en redelijke manier". Verstrenging van de wettelijk ingebouwde soepelheid moet hier overwogen worden.

De Adviesraad stelt zich de vraag in hoeverre bij het uitvoeringsbesluit inzake positieve acties, waarop nu al sedert 2007 gewacht wordt, zal gefocust worden op de discriminatiegrond leeftijd

ADVIES

- **Belangrijkste topics**

- Algemene toegankelijkheid

De publieke ruimte moet voor iedereen en integraal toegankelijk worden. Dit betekent dat alle voorzieningen voor wonen, werken en leven effectief bereikbaar, betreedbaar en bruikbaar moeten worden voor iedereen. Voor ouderen is algemene toegankelijkheid belangrijk om individuele zorgvragen te vermijden of uit te stellen. Er mag niet enkel aandacht besteed worden aan fysieke beperkingen, maar eveneens aan visuele, auditieve en cognitieve beperkingen. Het verhogen van de dementievriendelijkheid van de openbare ruimte is een goed voorbeeld van dit laatste aspect.

Ook overheidsinformatie moet toegankelijk en betrouwbaar zijn voor alle burgers. Mondelinge, schriftelijke, audiovisuele of digitale publieke informatie moet verstaanbaar zijn voor iedereen.

Het internet moet integraal en voor iedereen toegankelijk worden. De doelstelling moet zijn dat alle overheidssites het AnySurfer-label halen, dat garant staat voor webtoegankelijkheid. De overheid moet ook de private sector stimuleren om het Anysurfer-label ingang te doen vinden. Het mag evenwel geen alibi zijn om de klassieke communicatiemiddelen terzijde te schuiven.

- Toegang tot goederen, diensten en faciliteiten

Ons land moet een voortrekkersrol spelen bij het verzekeren van de universele toegang tot goederen, bij prioriteit op het vlak van private verzekeringen. Ze moet een transparant en gefundeerd regelgevend kader creëren met doeltreffend toezicht. Het gebruik van leeftijdsgrenzen in verzekeringen kan enkel wanneer deze redelijk en objectief zijn.

- De wetgeving op hospitalisatieverzekeringen moet expliciet een motivatieverplichting opnemen, vooral voor premieverhogingen in functie van leeftijd. Ook de gebruikte gegevens om de risico's en premies te berekenen moeten transparant, openbaar, recent, objectief en onafhankelijk zijn;

- Leeftijdsneutrale autoverzekeringen dienen gewaarborgd te worden. Hogere leeftijd mag op zich geen argument zijn om een verzekering op te zeggen of te weigeren. De criteria om al dan niet een voertuig te mogen besturen, moeten voor alle leeftijden dezelfde zijn. Instanties die toch een onderscheid maken, moeten kunnen bewijzen dat de betrokkenen niet langer bekwaam zijn om een voertuig te besturen. Dit onderzoek dient te gebeuren door een onafhankelijke instantie.

- Arbeid en tewerkstelling

Uit de diversiteitsbarometer van het CGKR van 2012 blijkt dat in België slechts 37,8% van de 55-plussers werkte. Het Europese gemiddelde bedroeg 46,3%. Volgens de Lissabondoelstellingen moet zelfs de helft van de 55-plussers aan het werk zijn. België zit daar ver onder! Positieve acties zijn hier aangewezen.

- Handicap

Zowel bij de overheid als in de bredere maatschappij vertrekt de beeldvorming rond handicap nog teveel vanuit een medisch model, dat handicap benadert vanuit een tekort-denken. Dit belemmert gelijke en volwaardige rechten voor personen met een handicap. Er moet sterker ingezet worden op de omschakeling naar het sociaal en cultureel model dat het VN-Verdrag

voorschrijft. Een strikt toezicht op de toepassing van de VN-Conventie van de Rechten van Personen met een handicap is noodzakelijk.

- (Huishoudelijk) geweld tegen ouderen

In de strijd tegen geweld op vrouwen spitst de Algemene beleidsnota 'Gelijke kansen' zich sterk toe op gedwongen huwelijken en prostitutie (1.3. De strijd tegen geweld op vrouwen). De Federale Adviesraad voor Ouderen vraagt uitdrukkelijk meer aandacht voor huishoudelijk geweld tegen ouderen en oudere vrouwen in het bijzonder. Vooral ouderen die zorgen nodig hebben, verdienen extra aandacht om alle mogelijke vormen van mishandeling te voorkomen en op te sporen.

- Seksuele geaardheid

Er is weinig zicht op de leef-, woon- en zorgomstandigheden van holebi's ouder dan 60 jaar. Holebi-ouderen groeien vaak op in een tijd waarin homoseksualiteit amper bespreekbaar was. Zij kampen dikwijls met eenzaamheid, mobiliteitsproblemen en sociaal isolement. De onwetendheid en onverdraagzaamheid van leeftijdsgenoten is daardoor vaak groot. De overheid dient bijzondere aandacht te hebben voor deze vaak onzichtbare groep in onze maatschappij.

- **Beleidsinstrumenten tegen leeftijdsdiscriminatie**

- Het nieuw op te richten Interfederaal Centrum voor gelijke kansen en bestrijding van discriminatie en racisme moet snel operationeel worden. Elke burger van dit land moet zich tot één instantie kunnen wenden als slachtoffer van discriminatie op basis van één van de door wetten en decreten beschermde criteria. De inkanteling van de lokale meldpunten kan daartoe bijdragen. Ook het overkoepelend Nationaal Instituut voor de Rechten van de Mens, waar het Interfederaal centrum ingebed wordt, moet spoedig opgericht worden.

- In de beleidsnota 'Gelijke kansen' is er sprake van '*gender mainstreaming*' (punt I1 blz 3). Deze geïntegreerde impactanalyse voor genomen regeringsbeslissingen dient ook rekening te houden met generatie-effecten. Zo heeft de individualisering van de pensioenrechten een ander impact op jonge werknemers, dan op oudere werknemers (vooral vrouwen).

- Ons land moet een voortrekkersrol spelen bij het verzekeren van de universele toegang tot goederen, diensten en faciliteiten vanuit Europees perspectief. In EU-verband houdt dit o.m. in dat :

- de toegankelijkheid in alle domeinen voor een onafhankelijk en zelfstandig leven met een verbeterde levenskwaliteit voor eenieder moet bevorderd worden door een sterke en ambitieuze Europese toegankelijkheidsverordening;
- toegankelijkheid een voorwaarde moet worden voor alle EU-fondsen die de infrastructuurontwikkeling ondersteunen;
- het aanwenden van het *European Innovation Partnership on Smart Cities and Communities* (Europese Innovatievennootschap voor Verzorgde Steden en Gemeenschappen) om stedelijke ruimten aan te passen aan de noden van de verouderende bevolking.

- De bescherming van de mensenrechten van oudere personen moet een aandachtspunt zijn voor alle beleidsverantwoordelijken en de Europarlementsleden in het bijzonder. Dit kan o.m. in het kader van de open VN-Werkgroep en door aan te sturen op de oprichting van een EU-dialooggroep met alle betrokkenen voor het bespreken van de rechten van de oudere personen.

- In ons land moeten de regeringen werk maken van de Aanbeveling CM/Rec(2014)2 van het Comité van Ministers van de Raad van Europa aan de lidstaten inzake de bevordering van de Mensenrechten van Oudere Personen, aangenomen door het Comité van Ministers op 19 februari 2014.

Goedgekeurd tijdens de plenaire vergadering van de Raad van 29 april 2014.

De voorzitter,

Willy PEIRENS

De Ondervoorzitter,

Luc JANSEN

FEDERALE ADVIESRAAD VOOR OUDEREN

Advies 2014/4

De Federale Adviesraad voor Ouderen, opgericht krachtens de wet van 8 maart 2007 tot oprichting van een Federale Adviesraad voor Ouderen en waarvan de leden benoemd zijn bij het koninklijk besluit van 13 november 2012 houdende benoeming van de leden van de Federale Adviesraad voor Ouderen, heeft tot taak om op eigen initiatief, op verzoek van de federale regering of op verzoek van een Wetgevende Kamer advies uit te brengen over de tot de bevoegdheid van de federale overheid behorende aangelegenheden met betrekking tot de pensioenen, de gelijkheid van kansen, de sociale integratie en de bestrijding van de kansarmoede, de toegankelijkheid tot de gezondheidszorg en de mobiliteit.

Met toepassing van artikel 3 §3,1° van voormelde wet van 8 maart 2007 brengt de Federale Adviesraad voor Ouderen volgend advies uit:

ADVIES VAN DE FEDERALE ADVIESRAAD OUDEREN

DE BELEIDSNOTA'S INZAKE DE TOEGANG TOT DE GEZONDHEIDSZORG 4 NOVEMBER 2013

Met een blik op de toekomst.

SITUERING VAN HET ADVIES

De wet van 8 maart 2007 tot instelling van de Federale Adviesraad voor Ouderen bepaalt in zijn artikel 3§2 *“de Adviesraad bespreekt jaarlijks de beleidsverklaring van de regering met betrekking tot de materies die verband houden met de ouderen”*

Hetzelfde artikel voorziet in §3 dat verscheidene commissies worden geïnstalleerd, waaronder deze van toegankelijkheid van de gezondheidszorg.

Rekening houdend met de beperkte bevoegdheden van de commissie werden die punten bekeken die ouderen rechtstreeks of onrechtstreeks aanbelangen en verder rekening houdend met een blik op de toekomst.

Vooreerst willen we een aantal algemene bedenkingen formuleren. Verder wil de Raad ook concrete opmerkingen en suggesties geven bij de punten uit de beleidsnota's die ouderen aanbelangen. Hiermee willen we ook inspirerend zijn voor het nieuwe beleid.

ADVIES

1. In de regeringsverklaring van eind 2011 en in artikel 42 van het ontwerp van bijzondere wet over de zesde staatshervorming wordt de oprichting van een 'Instituut' vermeld om 'overlegde antwoorden op de grote uitdagingen inzake de gezondheidszorg te waarborgen'. Het is de bedoeling dat het Instituut uitgroeit tot een platform waar de verschillende competentieniveaus elkaar ontmoeten en samenwerken op een gestructureerde manier om

te streven naar een harmonieuze en efficiënte integratie van de structuren op de verschillende niveaus.”

De FAVO betreurt dat hieromtrent in de beleidsnota geen concretisering terug te vinden is.

2. De FAVO verwijst voor wat de zorg voor chronisch zieken betreft naar het integrale advies 2014-2 dat uitgebracht werd naar aanleiding van de Oriëntatienota “Geïntegreerde visie op de zorg voor chronisch zieken in België” maar wenst nog eens te benadrukken dat een geïntegreerde aanpak van het zorgbeleid voor oudere chronisch zieken niet alleen een samenspel vereist tussen alle beleidsniveaus maar evenzeer een breed draagvlak met inspraak van alle stakeholders. Zo wil de FAVO bij de minister nog eens aandringen om de Federale Ouderenadviesraad rechtstreeks te laten meeparticiperen in de werkzaamheden van het Observatorium voor Chronische Ziekten in de schoot van het RIZIV.
3. Het persoonlijk aandeel van de patiënt / gebruiker is in de verzorging thuis, in een residentiële voorziening en in een ziekenhuis de afgelopen jaren blijven stijgen. De gevolgen van de financieel-economische crisis en de vergrijzing mogen niet afgeschoven worden op de (ouder wordende) patiënt – gebruiker. Acties zoals het verhogen van het remgeld zijn ontoelaatbaar. Het toenemend persoonlijk aandeel in de ziekte-en zorguitgaven dient opnieuw gesolidariseerd te worden.
4. De onvervulde noden in de gezondheidszorg
Specifieke zorgen zoals hoorapparaten, psychologische zorg, oogzorg, bepaalde tandzorgen,...zouden specifiek voor ouderen geïntegreerd moeten worden in de verplichte verzekering voor geneeskundige verzorging.
5. **Veralgemening van de automatische toekenning van de verbonden rechten en sociale tarieven.**
De FAVO vindt de veralgemening van de automatische toekenning van de verbonden rechten en sociale tarieven een topprioriteit in de stap richting sociale rechtvaardigheid. Indien er nagedacht wordt over de harmonisering van de concepten die in de verschillende sectoren worden gebruikt om de automatisering van de gegevensstromen te vergemakkelijken dan wil de FAVO hierin betrokken worden.
Sinds 1 januari 2014 is de toekenning van de verhoogde verzekeringstegemoetkoming aan de gezinnen in een permanente moeilijke financiële situatie vergemakkelijkt (KB van 15 januari 2014, BS 29 januari 2014). Dat is zeker een goede zaak.
De **toekenning** dient echter nog te worden voorzien en voor gezinnen in tijdelijke financiële moeilijkheden, vermits financiële problemen ook plots kunnen opduiken.
6. Veralgemening van de “eBox – Burger” van de sociale zekerheid. Daar staat de FAVO achter maar stelt zich vragen in hoeverre deze “eBox” raadpleegbaar is voor de burger. De FAVO is eveneens bezorgd voor die mensen die geen toegang hebben tot internet. Daarom pleiten we om voor die mensen attesten en info ook op papier beschikbaar te stellen. Deze vraag stelt zich vanuit de digitale kloof waarbij ouderen een kwetsbare groep zijn. De basisvoorzieningen en basisinfo moeten voor elke burger toegankelijk zijn.

7. Er wordt een terechte nadruk gelegd op de belangrijkheid van de **ondersteunende rol van mantelzorgers** en ook het erkennen in hun rol.

Het voorontwerp definitie mantelzorgers genoot onze bijzondere aandacht. De FAVO kreeg nog steeds geen antwoord op haar advies. Wij nemen echter nota van de tekst van het wetsontwerp van 12 maart 2014 maar betreuren echter dat betreffende de erkenning van de mantelzorger, eindigt op het moment dat de geholpen persoon permanent opgenomen wordt in een centrum voor verblijf, een dag- en nachtcentrum. Mantelzorg stopt helemaal niet bij opname in dergelijke centra.

Wij dringen aan op aandacht voor de mantelzorger zoals in ons advies 2014/2 op de oriëntatienota . “Geïntegreerde visie op de zorg voor chronische zieken in België” werd geformuleerd.

8. **Transparantie, kwaliteit en toegankelijkheid van de gezondheidszorgen.**

De wetgeving inzake de geneeskundige verzorging is zo complex dat het voor patiënten onmogelijk is om de correctheid van de medische en paramedische facturen (ziekenhuisfacturen, facturen van ambulante zorg, van laboratoriumanalyses,...) na te gaan. De nieuwe bepalingen van de wet van 7 februari 2014, houdende diverse bepalingen inzake de toegankelijkheid van de gezondheidszorgen en de wet van 10 april 2014 houdende diverse bepalingen inzake gezondheid waarbij in het bijzonder de ziekenhuizen verplicht worden om hun tarieven op hun website te publiceren volstaan niet om aan dit probleem tegemoet te komen.

De FAVO is dan ook voorstander van een uitbreiding van de rol van de verzekeringsinstellingen. De FAVO stelt een omkering voor van het proces zodat de medische en paramedische facturen vooraf naar de verzekeringsinstellingen worden gestuurd, met het oog op een controle van hun correctheid, vooraleer ze naar de patiënt worden gestuurd.

De FAVO wenst eveneens meer transparantie over de voorschotten die gevraagd worden bij een ziekenhuisopname.

9. **Hervorming van het recht op de verhoogde tegemoetkoming:** het is positief dat de financiële draagkracht van het gezin een element vormt om het recht op de verhoogde tegemoetkoming toe te kennen, ongeacht de hoedanigheid van de gezinsleden.

FAVO ziet het als heel belangrijk dat ziekenfondsen in de toekomst via een geautomatiseerde gegevensstroom tussen de FOD Financiën en het RIZIV rechtstreeks de potentiële rechthebbenden zullen kennen en contacteren. Hierdoor kunnen verbonden rechten van de verhoogde tegemoetkoming gemakkelijk onderzocht worden. Dit komt financieel kwetsbare mensen zeker ten goede.

10. Voor wat de **continuïteit van de verpleegkundige zorg** betreft, wil men ‘verpleegkundigen verplichten om de continuïteit van de zorg te garanderen, niet alleen voor de patiënten die al

ten laste zijn genomen, maar voor allen waarvan de toestand de onder dat beroep vallende zorg verantwoordt'.

Belangrijk hierbij is ons advies om meer werk te maken van het aantrekkelijk maken van het beroep van verpleegkundige, meer bepaald een specialisatie in de thuiszorg. Pas dan kan de schaarste aan verpleegkundigen opgelost worden en kan de continuïteit van zorg gegarandeerd worden.

Gezondheidszorgberoepen.

Aantrekkelijkheid van het beroep van verpleegkundige, zeker ook voor de thuiszorg, is en blijft voor de FAVO een uitdaging voor de toekomst. De zorg thuis wordt steeds complexer. Er zijn meer complexe situaties bij chronisch zieken, veelal ook verzwakte ouderen. Hun verantwoordelijkheid is bijzonder groot.

Daarom is een steeds aanpassende opleiding en permanente navorming een must.

Ook multidisciplinaire samenwerking en een goed dossier zijn essentieel.

Het budget voor verpleegkundigen voor de thuiszorg blijft behouden en men wil hiermee de rol van professionals versterken. Dit is heel belangrijk. De proefprojecten voor thuisalternatieven voor een ziekenhuisopname zijn een goede zaak maar plaatsen de thuisverpleegkundigen voor nog complexere situaties. De FAVO is toch bezorgd dat delegeren van medische taken / toevertrouwde handelingen naar verpleegkundigen en vroedvrouwen zou kunnen leiden naar kwaliteitsvermindering, extra belasting van verpleegkundigen ten koste van empathie voor de patiënt. Voortgezette opleidingen in diverse sectoren moeten kwaliteit van zorg hoog houden.

11. **Een strijdplan tegen multiresistente bacteriën** is meer dan nodig. Hierop moet verder worden ingezet, in het bijzonder op preventie. Vaak zijn ouderen hier ook veel vatbaarder voor. Dus extra aandacht is niet overbodig. Preventieve maatregelen mogen geenszins verwaarloosd worden door werkdruk. Een adequaat beleid dringt zich op.
12. **Ouderenzorg** Het is overduidelijk dat de kwaliteit van zorg in de woonzorgcentra moet verbeteren. Ook de levenskwaliteit kan beter.

12.1 De rol van de CRA (coördinerend en raadgevend arts) in de woonzorgcentra was in de beleidsnota niet omschreven. Het koninklijk besluit van 9 maart 2014 tot wijziging van het koninklijk besluit van 21 sept 2004 houdende de vaststelling van de normen voor de bijzondere erkenning als rust- en verzorgingstehuis, als centrum voor dagverzorging of als centrum voor NAH is hierin nu wel heel duidelijk.

Het koninklijk besluit omschrijft zowel de taak, de aanstelling, de opleidingsvoorwaarden, de prestaties, de jaarlijkse bijscholing van de coördinerend en raadgevend arts. Dit is een goede zaak en schept vooral duidelijkheid.

12.2 Het geneesmiddelenbeleid is o.i. niet afdwingbaar als men spreekt van aanmoediging. En nochtans is tarifiering per eenheid en individuele bereide medicatie heel belangrijk om verspilling en fouten te vermijden.

We vernemen dat vanaf volgend jaar het RIZIV de geneesmiddelen per pil wil aanrekenen.

12.3 Proefprojecten in thuiszorg kunnen gefinancierd worden als er gemikt wordt op multidisciplinaire aanpak.

Dit is zeer positief want er is zeker op dit vlak veel werk.

12.4 Wat de normen voor **zorgprogramma's** voor de geriatrische patiënt betreft is de nota heel vaag, in het bijzonder inzake het aantal beschikbare geriateren. Het is positief dat het geriatrisch dagziekenhuis en de interne liaison nu structureel kunnen worden. Het dagziekenhuis kan gezien worden als een ondersteuning van de eerste lijn. Een huisarts komt dikwijls voor situaties waarbij enkele onderzoeken en een advies van een geriater aangewezen zijn. Een dagopname van de patiënt kan voldoende zijn om de huisarts te adviseren voor zijn zorg thuis (ligt vast in het zorgprogramma). Voorwaarde is natuurlijk dat de huisarts gelooft in de meerwaarde ervan. Wat de interne liaison betreft, is het zo dat alle 75-plussers opgenomen in het ziekenhuis de deskundigheid van een geriatrisch team aan bed kan krijgen. Ook al zijn er geen zichtbare problemen, preventie van mogelijke problemen is zeker bij ouderen heel belangrijk. Dit gebeurt met een eenvoudige screening en waar problemen te verwachten zijn, komt een geriatrisch team aan het bed en wordt advies verstrekt aan de behandelende arts / team. Met het herschrijven van het zorgprogramma zou het geriatrisch team advies kunnen doorzenden naar de huisarts. Dit verbetert zeker de kwaliteit en continuïteit van zorg.

Hierbij dient toch een belangrijke randbemerking te worden gemaakt. Dit kan alleen gerealiseerd worden wanneer het aantal geriateren toeneemt.

12.5 De FAVO is uiteraard voorstander van een **uniform evaluatie instrument** voor de zorgafhankelijkheid (BELRAI). Dit instrument zal de communicatie tussen alle zorgverleners optimaliseren. Het is een bilan van de patiënt die hij/zij steeds meeneemt waar hij/zij zich ook aandient. De opstart zal wellicht veel energie vergen (op weerstand stoten!) doch eens op kruissnelheid zal het een dankbaar instrument zijn. Een aantal proefprojecten tonen dit aan. De FAVO ondersteunt dit initiatief ten volle.

12.6 De FAVO pleit om de prijs die de bewoner is een woonzorgcentrum moet betalen geen belemmering mag zijn voor opname. Het is belangrijk dat de overheid de uitgaven voor zorgdiensten voor oudere afhankelijke personen ziet als een investering en een steun voor de tewerkstelling en niet louter als een kost voor het openbaar budget. Voldoende financiële ondersteuning moet zorgen dat bv. een woonzorgcentrum betaalbaar blijft voor de (toekomstige) bewoner.

12.7 Waardig ouder worden, tot het einde toe.

We stellen vast dat, de bestaande wetgevingen over 'eindigend leven' bij de bevolking onbekend zijn en hierdoor voelen patiënten en familie zich erg onzeker, ongeacht de wettelijke mogelijkheden.

De FAVO pleit ervoor dat ouderen tijdig, objectief en duidelijk geïnformeerd worden over de mogelijkheden van een waardig levenseinde. Er is dringend nood aan een ruime bewustwordingscampagne, die alle elementen van de levenseindezorg omvat: palliatieve zorgen, palliatieve sedatie, de wilsbeschikking, patiëntenrechten en euthanasie.

13. eHealth

De FAVO vindt het belangrijk dat veel energie wordt gestoken in richtsnoeren op vlak van informatiseren van de gezondheidszorg. Zowel voor patiënt en zorgverlener moet het echter een meerwaarde zijn: de zorgkwaliteit moet verbeteren, overbodige onderzoeken vermijden, administratie vereenvoudigen. Het is enorm belangrijk dat het persoonlijk en empathisch contact met de patiënt ook aan kwaliteit toeneemt.

14. Voedingsbeleid

We missen hier extra aandacht rond voeding van ouderen en de preventie van ondervoeding. Ondervoeding is bij ouderen een ernstig en frequent voorkomend probleem. Vandaar dat moet ingezet worden op preventie gericht op het voorkomen maar ook op het vroegtijdig opsporen ervan. De overheid kan / moet aanbevelingen rond ondervoeding formuleren en implementeren. Aandacht voor voeding / voedingsgebeuren bij ouderen in woonzorgcentra vergt personeel die een adequate voedingszorg garandeert. Deze voedingszorg eist een goede samenwerking tussen verschillende zorgverleners, hoteldienst, catering, vrijwilligers die heel vaak ook betrokken worden.

15. De klinisch psychologen en klinisch orthopedagogen zijn als gezondheidsberoepen erkend en er is een wettelijk kader voorzien voor de uitoefening van de psychotherapie, maar nu moet de **terugbetaling van de psychotherapie** door de verplichte ziekteverzekering nog volgen. Tegenover de meerkosten dient men rekening te houden met het feit dat deze bijkomende uitgaven kunnen leiden tot gezondheidswinst en tot minder antidepressiva.

16. De FAVO kan zich vinden in het feit dat de verzekeringsinstellingen worden versterkt in hun rol van eerstelijnsbeheerders van het systeem. De VI's moeten hiervoor dan ook de nodige middelen krijgen om de performantie te verbeteren, o.m. door opleidingen.

17. Tot slot rekent de FAVO erop dat de bevoegdheidsoverdracht uit de zesde staats hervorming naar de deelstaten gebeurt zodat de dienstverlening aan de burgers integraal gewaarborgd blijft.

Dit houdt in dat voldoende middelen moeten overgedragen worden om de ouderenzorg te kunnen organiseren en de kwaliteit nog te verbeteren.

Goedgekeurd tijdens de plenaire vergadering van 16 juni 2014.

Willy PEIRENS

Luc JANSEN

Voorzitter

Ondervoorzitter

FEDERALE ADVIESRAAD VOOR OUDEREN

Advies 2014/5

De Federale Adviesraad voor Ouderen, opgericht krachtens de wet van 8 maart 2007 tot oprichting van een Federale Adviesraad voor Ouderen en waarvan de leden benoemd zijn bij het koninklijk besluit van 13 november 2012 houdende benoeming van de leden van de Federale Adviesraad voor Ouderen, heeft tot taak om op eigen initiatief, op verzoek van de federale regering of op verzoek van een Wetgevende Kamer advies uit te brengen over de tot de bevoegdheid van de federale overheid behorende aangelegenheden met betrekking tot de pensioenen, de gelijkheid van kansen, de sociale integratie en de bestrijding van de kansarmoede, de toegankelijkheid tot de gezondheidszorg en de mobiliteit.

Met toepassing van artikel 3 §3,1° van voormelde wet van 8 maart 2007 brengt de Federale Adviesraad voor Ouderen volgend advies uit:

ADVIES VAN DE FEDERALE ADVIESRAAD VOOR OUDEREN MET BETREKKING TOT DE BELEIDSNOTA 2014 INZAKE DE MAATSCHAPPELIJKE INTEGRATIE EN ARMOEDEBESTRIJDING

SITUERING VAN HET ADVIES

De FAVO heeft de bevoegdheid gekregen om zich bij middel van adviezen uit te spreken over de algeheleheid van de materies die de ouderen aanbelangen.

Eén van deze bevoegdheidsdomeinen slaat op de maatschappelijke integratie en de armoedebestrijding.

Na voorbereiding ervan in de Commissie Maatschappelijke Integratie en Armoedebestrijding heeft de Raad conform artikel 3 §2 van de wet van 8 maart 2007 een bespreking gewijd aan de algemene beleidsnota 2014 Maatschappelijke Integratie ¹

ADVIES

1. Zoals reeds aangegeven in het advies 2013/5 van 25 juni 2013 vindt de Raad het uiteraard belangrijk dat in de beleidsnota een prioritaire aandacht gaat naar de bestrijding van de kinderarmoede. Ons land scoort immers bijzonder slecht op dit vlak. Het bestrijden van de kinderarmoede moet een opstap zijn in de bestrijding van de generatiearmoede, hetgeen uiteindelijk ertoe moet bijdragen om te verhinderen dat we de geviseerde doelgroep ook op latere leeftijd terugvinden bij de mensen in armoede.

De Raad betreurt evenwel dat in de beleidsnota de ouderen als specifieke doelgroep niet aan bod komen daar waar de cijfers nochtans aantonen dat naast de jongeren ook vele ouderen – en in het

¹ algemene beleidsnota van staatssecretaris Maggie De Block van 7 november 2013

bijzonder de alleenstaande ouderen en de vrouwen – het heel moeilijk hebben om de eindjes aan mekaar te knopen.

2. Bij het omschrijven van het armoederisico wordt veelal verwezen naar de EU-SILC enquête. Dit is evenwel een vrij enge methodiek die alleen de inkomensarmoede in aanmerking neemt. Toch is armoede niet enkel een kwestie van geld. Mensen die in armoede leven, krijgen vaak geen toegang tot mogelijkheden die anderen wél krijgen. Armoede leidt tot uitsluiting op verschillende domeinen. Mensen in armoede hebben vaker een slechtere gezondheid, leven in slechtere en onaangepaste woningen, hebben minder toegang tot onderwijs en informatie, voelen zich vaker eenzaam, nemen minder deel aan het verenigingsleven en aan vrijetijdsactiviteiten....

De Raad dringt erop aan dat een bredere benadering zou plaats vinden. Gebruik maken van referentiebudgetten moet aangemoedigd worden omdat deze meten wat minimaal nodig is om op een menswaardige manier deel te kunnen nemen aan de samenleving. Het uitgavenpatroon van verschillende bevolkingsgroepen, waaronder ook gepensioneerden, kan aldus goed in kaart worden gebracht. Het vormt bovendien een goede leidraad voor de OCMW's bij het aftoetsen van noden en het garanderen van een menswaardig inkomen.

3. Ouderen (65plussers) hebben een groter armoederisicopercentage dan de totale bevolking en moeten dus zowel naar inkomen (pensioen, inkomensgarantie voor ouderen, tegemoetkoming voor hulp aan bejaarden) als naar duurzame woonbehoeften (zowel individueel als collectief) toe aanspraak kunnen maken op doelgerichte acties.

4. De beperkte zichtbaarheid van achterstelling en armoede op het platteland (de “stille” armoede) met een uitgesproken multidimensionaal karakter verdient bijzondere aandacht.

5. Op vlak van armoedebestrijding is er de voorbije jaren vooruitgang geboekt maar is er nog veel ruimte voor verbetering. Het armoederisico bij 65-plussers bedraagt nog steeds 1 op 5. Bijzondere kwetsbare inkomensgroepen zijn alleenstaanden, vrouwen en 75-plussers. Voor hen is een substantiële verhoging van het pensioen en eventuele aanvulling met de inkomensgarantie voor ouderen noodzakelijk.

6. De jongste jaren is sterk ingezet op de verhoging van de minimumpensioenen. Nochtans zijn deze nog steeds te laag. Bovendien kent elk stelsel zijn eigen gewaarborgd minimumpensioen. Dit zorgt er voor dat gepensioneerden op het vlak van minimumbescherming verschillend behandeld worden al naargelang ze werknemer, zelfstandige of ambtenaar zijn. Om de ouderen toe te laten volwaardig deel te nemen aan alle aspecten van het maatschappelijk leven is het nodig dat zowel de wettelijke pensioenen als de bijstandsregelingen de meest kwetsbaren onder hen ondersteuning bieden. Zij moeten bovendien structureel gekoppeld worden aan de welvaartevoluitie.

7. De invoering van de IGO en de substantiële verhoging ervan hebben een niet te miskennen rol gespeeld in het terugdringen van het armoederisico bij ouderen. Het grootste probleem blijft echter de tienduizenden ouderen die reeds van voor 2010 een heel laag pensioen hebben maar bij gebrek aan kennis of administratieve vaardigheden nog geen IGO aanvraag indienden. Voor deze groep zou de administratie automatisch met terugwerkende kracht een inkomensonderzoek moeten doen.

8. Arm zijn veroorzaakt ongezonde leefpatronen, onderbenutting van preventie en medische zorg, en leidt tot een haast ondoorbreekbare spiraal naar een substantieel lagere levensverwachting. Het is

het mattheuseffect van de gezondheidszorg: wie al het gezondste leeft, doet het meest beroep op medische hulp. Wie die hulp het best kan gebruiken, krijgt die net niet.

Uitgaande van deze vaststelling zou de overheid niet mogen aarzelen om nog meer in te zetten op het verbeteren van de inkomenspositie van diegenen die geconfronteerd worden met het armoederisico, waaronder een grote groep ouderen. Hierbij is het terugverdieneffect op het vlak van de gezondheidszorg dan een relevante troefkaart.

9. De impact van de non take-up van rechten is nog onvoldoende in kaart gebracht en moet in het kader van de armoedebestrijding meer aandacht krijgen. Het volstaat niet om potentiële rechthebbenden aan te sporen om hun rechten op te eisen. Diverse factoren spelen immers een rol bij het hypothekeren van het spontaan naar instellingen of sociale diensten toestappen. Diensten moeten daarom sterk aangespoord worden om proactief te werken. Uiteraard moet hierbij voldoende respect opgebracht worden voor de privacy van de doelgroep.

10. De automatische toekenning van rechten moet een prioritair aandachtspunt blijven in alle beleidsdomeinen. Enige voorzichtigheid is evenwel geboden want deze automatisering mag geen afbreuk doen aan een even noodzakelijke mogelijkheid voor individuele begeleiding op maat. Bovendien moet erover gewaakt worden dat de rechthebbende voldoende controlemogelijkheid behoudt over de toekenningsprocesus.

11. Daar waar de automatische rechtentoekenning niet mogelijk is dient nog meer dan in het verleden ingezet te worden op het actief opsporen en benaderen van potentieel gerechtigden. De sociale onderbescherming moet een permanent aandachtspunt uitmaken.

12. De betaalbaarheid van gezondheidszorg moet verzekerd worden en de toegang tot de zorgverstrekkers moet laagdrempeliger en meer doorzichtig gemaakt worden.

13. Voor ouderen in armoede is het risico op sociale uitsluiting en vereenzaming reëel. Stimulansen om de sociale en culturele participatie te ondersteunen en te verhogen zijn uiterst belangrijk.

De heroriëntering van de socio-culturele participatietoelage naar een Fonds voor participatie en sociale activering dient te leiden tot een duurzame en structurele toewijzing van de middelen met aandacht voor een positieve impact op de bevordering van de sociale participatie van ouderen.

14. Terecht stelt de staatssecretaris dat het middenveld moet betrokken worden om, op basis van hun expertise, aanbevelingen te verzamelen voor het beleid inzake het wegwerken van de digitale kloof. Wellicht denkt zij hierbij vooral aan de organisaties die armen vertegenwoordigen maar het moet duidelijk zijn dat ook ouderen hier vragende partij zijn en dat bijgevolg de ouderenorganisaties eveneens inspraakrecht moeten krijgen.

15. Een echt armoedebestrijdingsbeleid moet actief zijn in alle domeinen van het leven en alle beleidsbeslissingen dienen onderworpen te worden aan een armoedetoets.

16. Bovendien wijst de Raad er nogmaals op dat een permanente en actieve samenwerking tussen de verschillende beleidsniveaus cruciaal is.

Goedgekeurd tijdens de plenaire zitting van 16 juni 2014.

Willy PEIRENS

Luc JANSEN

Voorzitter

Ondervoorzitter

FEDERALE ADVIESRAAD VOOR OUDEREN

Advies 2014/6

De Federale Adviesraad voor Ouderen, opgericht krachtens de wet van 8 maart 2007 tot oprichting van een Federale Adviesraad voor Ouderen en waarvan de leden benoemd zijn bij het koninklijk besluit van 13 november 2012 houdende benoeming van de leden van de Federale Adviesraad voor Ouderen, heeft tot taak om op eigen initiatief, op verzoek van de federale regering of op verzoek van een Wetgevende Kamer advies uit te brengen over de tot de bevoegdheid van de federale overheid behorende aangelegenheden met betrekking tot de pensioenen, de gelijkheid van kansen, de sociale integratie en de bestrijding van de kansarmoede, de toegankelijkheid tot de gezondheidszorg en de mobiliteit.

Met toepassing van artikel 3 §3,1° van voormelde wet van 8 maart 2007 brengt de Federale Adviesraad voor Ouderen volgend advies uit:

ADVIES VAN DE FEDERALE ADVIESRAAD INZAKE DE TOEKOMST VAN DE PENSIOENEN:

DEEL I: De Wettelijke Pensioenen

Dit advies van de FAVO is een eerste deel van de adviezen betreffende de toekomstvisie inzake de pensioenen. In dit eerste deel wordt enkel het wettelijk pensioen besproken. Een advies (deel II) met betrekking tot de aanvullende pensioenen, dat later wordt uitgebracht, zal het huidig advies aanvullen. De Federale Adviesraad voor Ouderen heeft kennis genomen van de publicatie van het verslag van de "Commissie Pensioenhervorming 2020-2040". De Raad zal in een latere fase zich over dit rapport uitspreken.

SITUERING VAN HET ADVIES

Het beleid inzake de wettelijke pensioenen in België wordt geconfronteerd met twee grote uitdagingen. Aan de ene kant is er de vraag naar de financiële houdbaarheid van het systeem, aan de ander kant is er de sterke roep naar een verbeterde doeltreffendheid. Een hoog pensioeninkomen en een groot vermogen zijn slechts voor een zeer beperkte groep ouderen weggelegd, de meerderheid moet het stellen met een relatief laag pensioen, al dan niet aangevuld via de inkomensgarantie voor ouderen. Het doel van het wettelijk pensioenstelsel moet tweeledig zijn: voorkomen dat ouderen in de armoede terecht komen en mensen de mogelijkheid bieden om de verworven levensstandaard aan te houden. Een goed wettelijk pensioen is de beste garantie om zoveel mogelijk gepensioneerden een toereikend inkomen te verzekeren.

1. Wettelijke pensioenen (1ste pijler)

Wij willen het stelsel van wettelijke bescherming gebaseerd op repartitie, verzekering en solidariteit versterken.

De eerste pijler moet het fundament blijven van ons pensioensysteem. Het wettelijk pensioen is de enige pijler die zonder onderscheid voor iedereen toegankelijk is en moet daarom voor iedereen een degelijk en solidair inkomen kunnen garanderen. Deze garantie moet meer zijn dan louter

armoedebestrijding. Een degelijke netto-vervangingsratio is noodzakelijk opdat de pensioenen een waarborg zouden zijn voor het behoud van de levensstandaard na pensionering.

De 1ste pijler moet bij voorrang versterkt worden en absolute voorrang krijgen op alle andere vormen van aanvullende systemen.

Het historisch onderscheid tussen de verschillende stelsels heeft vandaag nog weinig zin en moet worden herbekeken, rekening houdend met de eigenheid van elk stelsel, maar beter aangepast aan de realiteit. De verschillende stelsels moeten beter op elkaar worden afgestemd, vooral omdat gemengde loopbanen vaker voorkomen dan in het verleden en in de toekomst nog zullen toenemen. Een globale visie die verder gaat dan enkel de pensioenaspecten is noodzakelijk.

Het is belangrijk om bruggen te slaan tussen de verschillende wetgevingen teneinde de vereenvoudiging te bevorderen, de incoherenties en discriminaties weg te werken en de gelijkheid van behandeling te garanderen (bijvoorbeeld bij het in aanmerking nemen van de studiejaren, de dienstplicht, enz...)

In de overgangsfase naar een geharmoniseerd pensioenstelsel worden systematisch maatregelen genomen om te komen tot meer gelijkheid tussen de verschillende pensioensystemen. Dit kan worden bereikt door het stelsel van de werknemers en de zelfstandigen af te stemmen op het ambtenarenstelsel.

a. Pensioenrecht

De ingangsdatum van het rustpensioen is afhankelijk van de loopbaan en/of de leeftijd.

De verlenging van de effectieve pensioenleeftijd, die ertoe kan bijdragen om de wettelijke pensioenen te versterken, dient te worden ondersteund door maatregelen die rekening houden met het welzijn van de werknemers. De werkgevers kunnen via een compensatie voor de eventuele meerkost gemotiveerd worden om hun werknemers langer in dienst te houden.

De FAVO opteert voor een pensioenleeftijd die afhankelijk is van een aantal loopbaanjaren, eerder dan van een vastgestelde leeftijd.

Voor de mensen die niet aan de loopbaanvoorwaarden voldoen, blijft een leeftijdsvoorwaarde om het recht te openen noodzakelijk, zonder de wetgeving zoals deze momenteel van toepassing is te wijzigen.

De FAVO is gekant tegen een koppeling van de wettelijke pensioenleeftijd aan de levensverwachting.

Onduidelijkheid over de wettelijke pensioenleeftijd en de verhoging van de pensioenleeftijd op het einde van een loopbaan zorgen voor onzekerheid en verminderen de motivatie van de actieven. Om deze reden is het belangrijk dat de pensioenleeftijd wordt vastgeklikt op 10 jaar vóór het bereiken van de op dat ogenblik geldende pensioenleeftijd, zodat gedurende de laatste arbeidsjaren de pensioenvoorwaarden niet restrictiever mogen worden.

b. Loopbaan

I. Gelijkgestelde perioden

Niet iedereen heeft het geluk om gezond te blijven of gedurende gans zijn leven zijn job te behouden. Daarenboven moet een evenwichtige combinatie arbeid-gezin mogelijk zijn. Het is daarom van belang dat de huidige regeling in verband met de gelijkgestelde perioden wordt behouden.

In de pensioenberekening moet arbeid zwaarder doorwegen dan inactiviteitsperiodes, zonder daarbij te raken aan noodzakelijke garanties voor bepaalde perioden van inactiviteit.

II. Afschaffing eenheid van loopbaan

De huidige reglementering voorziet dat een pensioen in de regel kan worden toegekend voor maximum 45 loopbaanjaren (14040 VTE-dagen vanaf 1 januari 2015). Dit heeft tot gevolg dat iemand die een langere beroepsloopbaan uitbouwt, hiervoor niet wordt beloond.

Het wordt als onrechtvaardig ervaren wanneer men sociale bijdragen betaalt zonder hiervoor het minste pensioen te ontvangen. Dit onrechtvaardigheidsgevoel weegt bij velen meer door dan de beperkte pensioenbonus waarop men mogelijk aanspraak kan maken. De toepassing van de eenheid van loopbaan heeft dan ook eerder een ontradend dan een aanmoedigend effect voor zij die hun actieve loopbaan verder willen zetten.

Een gepensioneerde moet daarom een pensioen ontvangen voor iedere VTE-dag waarvoor sociale bijdragen werden betaald (uitgezonderd toegelaten arbeid), ook nadat de 45 kalenderjaren (of 14.040 dagen vanaf 1 januari 2015) zijn bereikt. In deze optiek dient de eenheid van loopbaan volledig afgeschaft te worden.

De specifieke situatie van de cumulatie van een (politiek) mandaat met een andere beroepsbezigheid kan specifieke cumulatieregels verantwoorden.

III. Militieplicht

Het in aanmerking nemen van de militieplicht dient in de drie stelsels, evenals voor de DOSZ op dezelfde wijze te gebeuren, zodat iedereen dezelfde rechten opbouwt, onafhankelijk van de beroepskeuze.

IV. Studieperiodes

Voor de werknemers in de privé sector kunnen de studieperiodes binnen de 10 jaren volgend op het beëindigen van de studies geregulariseerd worden, mits betaling van de vastgestelde bijdrage.

Voor zelfstandigen worden de studieperiodes onder bepaalde voorwaarden gelijkgesteld, mits betaling. Er is geen termijn voorzien waarbinnen de regularisatie moet gebeuren.

Vastbenoemde ambtenaren kunnen genieten van een automatische gratis diplomabonificatie.

De huidige systemen zijn bijgevolg té verschillend en worden terecht als onrechtvaardig ervaren.

Terzake vindt de FAVO een uniforme reglementering in de drie stelsel meer dan noodzakelijk.

c. Pensioenberekening

I. Pensioenberekening van 60 naar 75%

Het stelsel van de werknemers en van de zelfstandigen kent een pensioenberekening per kalenderjaar. Het pensioenbedrag voor een alleenstaande met een volledige loopbaan is momenteel gelijk aan 60% van het geherwaardeerd gemiddelde loon.

Ondertussen zijn de Belgische pensioenen afgegleden tot de laagste van Europa. Om ervoor te zorgen dat gepensioneerden hun levensstandaard grotendeels kunnen behouden en zij niet onder de armoedegrens dreigen te vallen is, het noodzakelijk dat zij een hoger pensioen genieten.

Daarbij moet de vervangingsratio van de pensioenen ten opzichte van het laatste beroepsinkomen worden verhoogd, door de pensioenberekening van werknemers en zelfstandigen beter af te stemmen op de pensioenberekening van de vastbenoemde ambtenaren.

Voor de berekening van het pensioen van werknemers en zelfstandigen moet het berekeningspercentage van 60 naar 75% worden verhoogd.

Dit kan worden gerealiseerd in een overgangperiode van 10 jaar, door middel van een jaarlijkse verhoging van 1,5%.

Hierdoor wordt een substantiële verbetering van de financiële toestand van de gepensioneerden op middellange termijn gerealiseerd:

op 01.01.2016	berekening op basis van	61,5 %
op 01.01.2017		63 %
op 01.01.2018		64,5 %
op 01.01.2019		66 %
op 01.01.2020		68,5 %
op 01.01.2021		69 %
op 01.01.2022		70,5 %
op 01.01.2023		72 %
op 01.01.2024		73,5 %
op 01.01.2025		75 %

Door de verhoging van de vervangingsratio kunnen de gepensioneerden actief en op een niet te verwaarlozen manier deelnemen aan de economische relance.

II. Loonplafond

Het realiseren van een degelijk netto-vervangingsratio dat garant staat voor het maximaal behoud van de verworven levensstandaard vereist ook het optrekken van het loonplafond met 25%.

Dit kan in een overgangperiode van 10 jaar, lopende van 2016 tot 2025, waarbij jaarlijks een verhoging van 2,5% wordt doorgevoerd bovenop de bestaande verhogingen.

III. Minimumpensioenen

De huidige minimum gezinspensioenen werknemer en zelfstandigen voor een volledige loopbaan bevinden zich op dit ogenblik 6,42 % onder de armoedegrens van 1500 euro per maand. Voor een alleenstaande ligt het minimumpensioen amper boven de armoedegrens 1000 euro per maand².

De bedragen van de minimumpensioenen moeten hoger zijn dan de geactualiseerde Europese armoedegrens.

Om dit te realiseren moet het minimumpensioen voor een volledige loopbaan van een alleenstaande in de regeling voor werknemers ten minste gelijk zijn aan 90% van het gewaarborgd minimumloon voor een werknemer (voor de werknemers van 21 jaar³).

Voor de zelfstandigen dient eveneens een gelijkwaardige regeling te worden uitgewerkt, eigen aan hun stelsel.

Op middellange termijn moet er worden onderzocht hoe de minimumpensioenen in de verschillende sectoren kunnen worden afgestemd op het meest voordelige stelsel.

IV. Gezinspensioenen

Meer en meer vrouwen bouwen een eigen beroepsloopbaan uit waardoor het aantal gezinspensioenen geleidelijk aan vermindert.

Wanneer de pensioenberekening wordt gemaakt op basis van 75% van het inkomen, valt het gezinspensioen weg. In het stelsel van de vast benoemde ambtenaren bestaat er geen gezinspensioen.

d. Aanpassing aan de levensduurte

I. Welvaartsvastheid

Het is niet normaal dat de pensioenen geen gelijke tred houden met de lonen om de koopkracht in stand te houden. Een dergelijke regeling bestaat wel voor de vast benoemde ambtenaren waar het perequatiesysteem in de pensioenwetgeving is opgenomen.

Voor werknemers en zelfstandigen moet ook een automatische en structurele koppeling van de pensioenen aan de loonevolutie dringend worden ingevoerd.

Op termijn moet er gestreefd worden naar een uniform welvaartsmechanisme toepasselijk voor alle pensioenstelsels, inclusief de DOSZ.

Bij pensioenverhogingen (welvaartsvastheid, indexering, ...), moeten de inkomstenplafonds, grensbedragen en/of referentiebedragen voor de toekenning van de voordelen aan ouderen ook automatisch en gelijktijdig worden aangepast (fiscale barema's, verhoogde tegemoetkoming van de verplichte verzekering voor geneeskundige verzorging en uitkeringen, THAB, elektriciteit, enz.....)

² Bron: de EU-SILC-enquête van de FOD Economie van 2011

³ Zijnde 1.501,82 euro (bedrag na 1.12.2012 – bron: Nationale Arbeidsraad – Cao bedragen)

II. Inhaalbeweging voor de huidige gepensioneerden

De pensioenen, ingegaan voor 1997, liggen een stuk lager dan de pensioenen die vandaag ingaan. De vorige regeringen zijn er niet in geslaagd dit probleem op een structurele manier op te lossen.

Om te voorkomen dat deze pensioenen verder wegglijden naar het niveau van de minimumpensioenen dat net boven of onder de armoedegrens ligt, is een inhaalbeweging voor het wegwerken van de welvaartsachterstand van de oudste pensioenen een absolute prioriteit.

III. Reactivering welvaartsevolutie in de herwaarderingscoëfficiënt

De welvaartsevolutie, sinds 2005 tot de eenheid herleid, die samen met de indexevolutie deel uit maakt van de herwaarderingscoëfficiënt, moet opnieuw worden ingevoerd.

De herwaarderingscoëfficiënt wordt immers toegepast op het ogenblik van de pensioenberekening en beïnvloedt rechtstreeks het toegekend pensioenbedrag.

IV. Index

De automatische indexatie van pensioenen, waardoor de koopkracht gevrijwaard wordt, moet behouden blijven en mag niet worden afgezwakt.

e. Maatschappelijke vs. Partnersolidariteit

Aanmoedigen en mogelijk maken van een actieve deelname van iedereen aan de arbeidsmarkt is een belangrijk wapen voor het garanderen van bestaanszekerheid.

De opbouw van eigen rechten wordt steeds belangrijker gezien de evolutie van de maatschappij: minder huwelijken, meer echtscheidingen, meer alleenstaanden. Het is essentieel om de eigen rechten te versterken, zodat aan iedereen een menswaardig pensioen kan worden gegeven ongeacht de keuzes die men maakt in zijn/haar privéleven.

I. Gemeenschappelijke loopbaankeuzes

Gedurende de huwelijksperiode of periode van samenwonen en wegens het gebrek aan collectieve voorzieningen voor de gezinnen kan het voorkomen dat sommige personen onmogelijk voltijds kunnen werken. Omwille van gezins- of zorgtaken onderbreken sommige partners, meestal vrouwen, hun loopbaan gedeeltelijk of geheel, of raakt ze op de achtergrond. Men vergeet vaak rekening te houden met de gevolgen hiervan op het latere pensioen. Het resultaat is dat vele van die zorgpartners in een precaire financiële situatie kunnen terechtkomen.

Vandaag hebben ex-echtgenoten van werknemers en zelfstandigen in deze situatie eventueel recht op een pensioen als uit de echt gescheiden echtgenoot. Het biedt weliswaar een zekere bescherming, maar speelt niet in op de verantwoordelijkheid van beide partners.

De FAVO pleit ervoor dat er naar oplossingen wordt gezocht, zowel voor gehuwden als wettelijk samenwonenden, teneinde een afdoende bescherming te bieden aan de partner die deze zaken ten voordele van de andere familieleden op zich heeft genomen. Deze oplossingen moeten oog hebben voor de uitkeringsmogelijkheden (loopbaanonderbrekingen, ...) en voor de dienstverlening. De piste

van een pensioensplit is één van de mogelijke alternatieven in verband met het organiseren van een partnersolidariteit. Een sociaal-strategische visie en een duidelijke technische uitwerking zijn dan noodzakelijk. Ze kan niet los gezien worden van een globale denkoefening zowel over de gelijkgestelde perioden als over de afgeleide rechten.

II. Wettelijke samenwoning

De pensioenwetgeving moet nauwer aansluiten bij de maatschappelijke realiteit. Ondanks dat huwelijk en wettelijk samenwonen niet met elkaar zijn gelijkgesteld door de wetgever is het een maatschappelijk gegeven dat veel koppels kiezen voor wettelijke samenwoning en daarbij eenzelfde engagement wensen uit te drukken. Ook zij verdienen bescherming.

De pensioenreglementering dient daarom de wettelijk samenwonenden, die ook met elkaar in het huwelijk kunnen treden, gelijk te stellen met gehuwde partners waardoor zij dezelfde pensioenrechten kunnen openen.

f. Toegelaten arbeid

De versoepeling van de reglementering rond de toegelaten arbeid mag in geen geval een voorwendsel zijn om de wettelijke pensioenen te ondermijnen.

Toegelaten arbeid moet een vrije keuze van de gepensioneerde blijven.

g. Dienstverlening

I. Informatie

De pensioenreglementering is omvangrijk, ingewikkeld, en staat bol van de uitzonderingen. Het is daarom van belang dat (toekomstig) gepensioneerden op een zo ruim mogelijke wijze worden geïnformeerd.

De pensioeninstellingen moeten daarom gebruik maken van alle traditionele en nieuwe communicatiemiddelen die zich aanbieden.

De informatie die wordt aangeboden moet altijd correct en up-do-date zijn.

Informatie over het pensioenbedrag moet duidelijker zijn.

Het detail van de inhoudingen moet duidelijk op de post-assignatie of het rekeninguittreksel worden weergegeven.

Elke wijziging van het uitbetaalde bedrag moet schriftelijk aan de betrokkene worden meegedeeld.

Willen burgers weloverwogen loopbaankeuzes kunnen maken, dan is het belangrijk dat zij de impact van bepaalde keuzes op hun pensioenopbouw kunnen inschatten. Via een carrièreplanningsysteem moet het mogelijk worden om een zicht te hebben op de impact van deeltijds werken, tijdskrediet, jobrotatie... op de pensioenopbouw. De pensioenmotor kan daartoe een goed instrument zijn.

II. Centrale administratie

Momenteel telt België 4 pensioenstelsels (werknemers, zelfstandigen, ambtenaren, Dienst Overzeese Sociale Zekerheid), met nog meer verschillende pensioenadministraties.

Dienstverlening vanuit verschillende administraties maakt het voor de gebruiker moeilijk en onoverzichtelijk.

De afhandeling van het pensioendossier moet gebeuren vanuit één centrale administratie, met slechts één aanspreekpunt, waarbij verzending van (soms dezelfde) documenten naar 2 of 3 verschillende instellingen tot het verleden behoort.

In het kader van een toenemend aantal gemengde loopbanen is dit voor de gerechtigde de enige garantie om niet verloren te lopen in een administratieve doolhof.

III. Coördinatie wetgeving

De wetgeving is per stelsel verspreid over tientallen wetten en KB's, over duizenden wetsartikels. Dit maakt het zelfs voor professionelen ingewikkeld en onoverzichtelijk.

Een grondige coördinatie en harmonisering van de verschillende reglementeringen is dan ook noodzakelijk.

Bij elke nieuwe pensioenmaatregel en hervorming moet de overheid streven naar meer transparantie: heldere regels en goede informatie voor huidige en toekomstige gepensioneerden zodat iedereen mederegisseur wordt van zijn/haar loopbaan en bewust kan kiezen.

h. Financiering wettelijke pensioenen

De vergrijzing en het verstevigen en consolideren van de pensioenen zal extra middelen vereisen. We wensen daarbij dat er extra ingezet wordt op bijdragen naar draagkracht. Het is eveneens noodzakelijk dat pensioenen sterker gefinancierd worden via alternatieve bronnen.

Een uitbreiding van de financieringsbasis die de ontvangsten van het globaal beheer van de sociale zekerheid vastlegt, moet evenwel de hoofdbron van deze financiering zijn.

De financiering van de eerste pijler van de pensioenen kan niet los worden gezien van het geheel van maatregelen die moeten getroffen worden voor zowel de eerste, tweede als de derde pijler.

I. Economische groei en een geïntegreerde arbeidsmarkt

- De overheid moet een duurzame, groeiende en arbeid scheppende economie stimuleren waarbij zoveel mogelijk wordt ingezet op kwalitatieve jobs en inclusie.

- Streven naar een kwalitatieve volledige tewerkstelling is essentieel om de financiële leefbaarheid van de wettelijke pensioenen op lange termijn te garanderen. We moeten streven naar een situatie van een zo volledig mogelijke en inclusieve tewerkstelling, niet enkel vanuit economisch oogpunt, maar ook omwille van het belang van participatie en betrokkenheid. Hierbij moeten we inzetten op een verhoging van de werkzaamheidsgraad: meer mensen aan de slag in gemiddeld langere loopbanen, maar ook in meer werkbare jobs. Er moet ook rekening worden gehouden met de

negatieve gevolgen die een doorgedreven beleid tot activering van de steuntrekkers kan hebben, des te meer nu nieuwe sociale risico's ontstaan en de economische crisis talrijke personen in hun werkzekerheid treft.

- De effectieve uitstapleeftijd moet geleidelijk aan verder verhoogd worden zonder de wettelijke pensioenleeftijd op te trekken.

- Arbeidsorganisatorische innovatie moet tegelijkertijd veel hoger op de agenda staan, zodat onder meer langer werken voor zoveel mogelijk mensen, fysiek en psychisch, een haalbare optie wordt.

- Een betere afstemming van de arbeidsmarkt op oudere werknemers is doeltreffender dan blindweg de pensioenleeftijd te verhogen. De FAVO pleit er voor dat er positieve maatregelen genomen worden om langer werken mogelijk te maken.

Dit veronderstelt onder meer:

- * gelijke kansen op de arbeidsmarkt;
- * sensibilisering en ondersteuning van werkgevers om in te zetten op oudere werknemers;
- * mogelijkheid tot aangepaste arbeidsomstandigheden;
- * mogelijkheid tot combineren arbeid en privéleven,
- * voldoende kansen om opleidingen te volgen en zich te heroriënteren, zonder dat dit nadelig is voor het pensioen;
- * het behouden van vervroegde uittredingsmogelijkheden voor zware beroepen.

II. Budgettair beleid

Er werd de afgelopen jaren sterk ingezet op de afbouw van de overheidsschuld om de financiering te vrijwaren. Deze koers moet aangehouden blijven, zonder daarbij uit het oog te verliezen dat er noodzakelijke investeringen in ons sociaal stelsel moeten gebeuren.

Een positief primair saldo⁴ is een cruciale financiële buffer om de stijgende vergrijzingskosten op te vangen.

III. Alternatieve inkomensbronnen

Lonen en uitkeringen mogen niet extra belast worden door de vergrijzing, er moet naar draagkracht bijgedragen worden:

De solidariteitsbijdrage die vanaf welbepaalde grensbedragen ingehouden wordt op hogere pensioenen moet integraal naar de pensioenen terugvloeien om de oudste en laagste pensioenen op te trekken.

De FAVO vraagt evenwel om niet langer een solidariteitsbijdrage te heffen op kapitalen of fictieve renten, ongeacht de datum van uitbetaling, vanaf het zestiende jaar na het ingaan van het pensioen of de uitbetaling van het kapitaal. Het kapitaal mag na deze termijn niet langer in rekening worden gebracht om de afhouding van het percentage van de solidariteitsbijdrage te bepalen. De FAVO herinnert eraan dat de fictieve rente nog steeds berekend wordt op basis van een rentevoet van 4,75% terwijl de echte rendementen helemaal anders zijn.

⁴ de ontvangsten min de uitgaven, zonder de rentelasten

De huidige alternatieve financiering moet versterkt worden.

De FAVO is voorstander van een belasting op beurs- en valutatransacties.

Het is cruciaal dat de financiering van de sociale zekerheid rechtvaardiger verdeeld wordt over bijdragen op arbeid en inkomsten uit vermogen.

Het innen van sociale zekerheidsbijdragen moet betrekking hebben op alle elementen die het loon vormen.

De vermindering van de sociale en fiscale voordelen toegekend aan de tweede pijler en de fiscale voordelen toegekend aan de derde pijler vanaf het bereiken van een bepaald inkomstenniveau (degressiviteit) zou marges creëren om in de eerste pijler te investeren.

IV. Een hervormde fiscaliteit

Alom wordt gesteld dat de lasten op arbeid te hoog zijn. Een meer performante fiscaliteit die slaat op het geheel van de geglobaliseerde inkomsten en—die bovendien de lasten op arbeid vershuift naar andere financieringsbronnen (onder andere vermogensaanwasbelasting, milieuheffingen, verhogen van bepaalde BTW-tarieven,...) is een mogelijkheid. Een andere piste is een verhoging van de belastingvrije schijf voor de lage inkomens.

De fiscale fraude moet krachtadiger worden aangepakt. Sociale zekerheidsinstellingen moeten snel met elkaar gegevens kunnen uitwisselen, zodat ontduiking van sociale zekerheidsbijdragen wordt voorkomen. Ook de sociale fraude moet streng worden bestraft.

De bedrijfsvoorheffingsschalen worden ieder jaar op 1 januari aangepast. Om te voorkomen dat gepensioneerden bij een indexverhoging van de minimumpensioenen uiteindelijk netto minder zouden ontvangen als gevolg van de ingehouden bedrijfsvoorheffing, dienen de basisgrenzen van de bedrijfsvoorheffingsschalen voor gepensioneerden op hetzelfde ogenblik van de indexatie van de minimumpensioenen aangepast te worden.

Tot Slot

Er is niet één succesformule aan te stippen om de pensioenstelsels toekomstklaar te maken. Het gaat immers om een combinatie van maatregelen en keuzes. Sociaal overleg is daarbij onontbeerlijk om tot een breed draagvlak bij de bevolking te komen. De FAVO moet hierbij dan ook betrokken worden.

De verdere uitbouw van een sterke eerste pijler blijft voor de FAVO een absolute prioriteit. De FAVO rekent daarbij op de politieke moed en verantwoordelijkheid van de beleidsmakers om de noodzakelijke keuzes te maken opdat iedereen van een adequaat pensioen kan genieten.

Goedgekeurd tijdens de plenaire vergadering van 11 september 2014.

De voorzitter,

Willy PEIRENS

De ondervoorzitter,

Luc JANSEN

FEDERALE ADVIESRAAD VOOR OUDEREN
MINDERHEIDSNOTA

Overeenkomstig artikel 16 van het huishoudelijk reglement van de Federale Adviesraad voor Ouderen, verschenen in het Belgisch Staatsblad van 15 april 2013 (Ed.1), kan op vraag van de betrokken leden de standpunten van de minderheid eveneens worden meegedeeld wanneer de Raad een advies verstrekt.

Met toepassing van artikel 16 van het huishoudelijk reglement wordt volgende minderheidsnota neergelegd:

MINDERHEIDSNOTA:

Advies 2014/6

Advies betreffende de toekomst van de pensioenen: Deel I – De wettelijke pensioenen

Hoewel we akkoord kunnen gaan met de meeste voorstellen die in het advies worden gedaan, stemmen we tegen het advies en leggen we een minderheidsnota neer voor de volgende punten:

De toegelaten activiteit

Wij vragen dat een pensioen onbeperkt zou kunnen worden gecumuleerd met een beroepsinkomen vanaf de leeftijd van 65 jaar, zonder rekening te houden met de loopbaanduur. Sinds 1 januari 2013 zijn er geen beperkingen meer voor personen met een loopbaan van 42 jaar. Wij vragen de afschaffing van deze voorwaarde. Zij is discriminerend tegenover personen die lang gestudeerd hebben.

De solidariteitsbijdrage

Wij vragen de afschaffing van de solidariteitsbijdrage. De vorige regering had beloofd dat deze inhouding zou worden afgeschaft. Een eerste stap in die richting werd gezet in juli 2008, met een verhoging van de drempelbedragen voor de inhouding van de solidariteitsbijdrage. Sindsdien is er niets meer gebeurd! De solidariteitsbijdrage gaat in tegen het repartitieprincipe waarop de financiering van onze pensioenen is gebaseerd. De financiering van de pensioenen moet worden verzekerd via de inning van sociale bijdragen op de inkomens van de werknemers (repartitieprincipe). We mogen de gepensioneerden dan ook niet zelf laten opdraaien voor de financiering van de pensioenen!

De beperking van de sociale en fiscale voordelen toegekend voor de tweede pijler en van de fiscale voordelen toegekend voor de derde pijler vanaf een bepaald inkomensniveau (degressiviteit) zou middelen vrijmaken die in de eerste pijler kunnen worden geïnvesteerd.

Door deze alinea te behouden zou de onredelijke solidariteitsdruk die thans op de werknemers uit de middenklasse wordt gelegd nog toenemen. Die middelen die hen toelaten om zelf voor hun pensioen te zorgen, worden hen zo ontnomen. De voordelen van de derde pijler zijn beperkt en de tweede pijler moet net worden uitgebreid tot alle werknemers, zodat ze zelf de verantwoordelijkheid voor hun pensioen kunnen opnemen.

Michel WUYTS

FEDERALE ADVIESRAAD VOOR OUDEREN

Advies 2014/7

De Federale Adviesraad voor Ouderen, opgericht krachtens de wet van 8 maart 2007 tot oprichting van een Federale Adviesraad voor Ouderen en waarvan de leden benoemd zijn bij het koninklijk besluit van 13 november 2012 houdende benoeming van de leden van de Federale Adviesraad voor Ouderen, heeft tot taak om op eigen initiatief, op verzoek van de federale regering of op verzoek van een Wetgevende Kamer advies uit te brengen over de tot de bevoegdheid van de federale overheid behorende aangelegenheden met betrekking tot de pensioenen, de gelijkheid van kansen, de sociale integratie en de bestrijding van de kansarmoede, de toegankelijkheid tot de gezondheidszorg en de mobiliteit.

Met toepassing van artikel 3 §3,1° van voormelde wet van 8 maart 2007 brengt de Federale Adviesraad voor Ouderen volgend advies uit:

ADVIES VAN DE FEDERALE ADVIESRAAD VOOR OUDEREN OVER DE TOEPASSING VAN HET GENERATIEPACT EN DE WELVAART

SITUERING

De bijdrage voor **solidariteit tussen de gepensioneerden** (van 0,5 tot 2%) werd ingevoerd bij de wet van 30 maart 1994 met het oog op de sanering van de overheidsfinanciën en meer bepaald op het herstellen van het financieel evenwicht van de sociale zekerheid.

Deze wet hield eveneens de invoering in van de zogenaamde 'intra-generationale' solidariteit waarbij aan de hoogste pensioenen een bijdrage werd gevraagd voor de financiering van de pensioenen maar dan wel gekoppeld aan de belofte om met de opbrengst van deze bijdrage de laagste pensioenen selectief welvaartsvast te maken.

De wet van 23 december 2005 betreffende het generatiepact voorziet in haar artikelen 5 en 72 in een enveloppe voor de welvaartsaanpassing van alle of sommige uitkeringen van de sociale zekerheid van de zelfstandigen en van de werknemers.

Artikel 5 § 2 van deze wet bepaalt dat de beslissing wordt voorafgegaan door een gezamenlijk advies van het Algemeen Beheerscomité voor het sociaal statuut der zelfstandigen en van de Centrale Raad voor het Bedrijfsleven betreffende de verdeling van de enveloppe voor de zelfstandigen.

Wat de werknemers betreft, voorziet **artikel 72 § 2** van dezelfde wet dat de beslissing wordt voorafgegaan door een gezamenlijk advies van de Nationale Arbeidsraad en de Centrale Raad voor het Bedrijfsleven.

Bij onderzoek van beide bepalingen blijkt dat de aanpassing van de pensioenen voorzien en toegekend in het kader van de wet betreffende het generatiepact, **gefinancierd wordt door de gepensioneerden zelf** door middel van de solidariteitsbijdrage.

In 2013 bedroeg het bedrag van de solidariteitsbijdragen :

- voor de werknemers : 66,62 miljoen euro
- voor de zelfstandigen : 2,76 miljoen euro
- voor de statutaire ambtenaren : 176,60 miljoen euro
- voor de kapitalen van de 2de pijler : 57,87 miljoen euro

Zijnde in totaal : 303,85 miljoen euro voor 2013

Aangezien het aantal gepensioneerden ieder jaar toeneemt, zal dit eveneens een weerslag hebben op de heffing van de solidariteitsbijdrage, waardoor het bedrag voor 2014 en 2015 zeker **op** meer dan 600 miljoen € mag geraamd worden.

Het is dan ook onlogisch dat degenen die bijdragen tot de welvaartsfinanciering geen inspraak hebben bij de verdeling van de enveloppe die bedoeld is voor de verbetering van de pensioenen.

Bovendien voorziet de Programmawet van 2 januari 2001 in zijn artikel 66§14 dat er jaarlijks een bedrag van 47 miljoen euro wordt voorafgenomen op de opbrengsten van de personenbelasting en wordt toegewezen aan de RSZ-Globaal Beheer, ter financiering van de verhoging van het minimumpensioen van de werknemers.

Wat de uitgaven betreft, het voorstel van de sociale partners voor de aanpassing van de pensioenen voor de jaren 2015-2016 bedraagt 52,5 miljoen euro. Indien men hierbij de terugkerende aanpassing van de pensioenen van 5 jaar optelt (die niet noodzakelijk de laagste pensioenen betreft) komt men aan een bedrag van 77,5 miljoen euro.

De solidariteitsbijdrage van de statutaire ambtenaren uit de publieke sector worden op basis van de Wet van 17 september 2005 houdende invoering van een egalisatiebijdrage voor pensioenen gestort ten voordele van een "Fonds voor het evenwicht van de pensioenstelsels".

Bij het bestuderen van het Vade Mecum 2014 van de FOD Sociale Zekerheid vindt men in het stelsel van de werknemers voor de RVP een post solidariteitsbijdragen (65,996 miljoen euro voor het jaar 2013).

ADVIES

1. De Raad dringt er op aan dat de Artikelen 5 en 72 van de wet van 23 december 2005 betreffende het Generatiepact gewijzigd worden door in hun § 2, zoals voor § 2 van artikel 73bis, te bepalen dat de beslissing wordt voorafgegaan door een gezamenlijk advies van ... "de Federale Adviesraad voor Ouderen".
2. Een gelijkwaardig bedrag aan dat van de solidariteitsbijdragen moet **volledig** in de welvaartsenveloppe opgenomen worden ten einde het waardeverlies van de pensioenen op te vangen.

De evolutie van de pensioenbedragen van de laatste 40 jaar bevestigt immers dit waardeverlies als gevolg van het feit dat in het verleden de pensioenen slechts sporadisch aan de loonevolutie werden aangepast.

Het bedrag voorzien door artikel 66§14 van de programmawet van 2 januari 2001, zijnde 94 miljoen euro (voor twee jaren) dienen integraal te worden opgenomen in de welvaartsenveloppe zoals voorzien is in de wet.

3. De Raad dringt er bij de Regering op aan een automatische welvaartsaanpassing voor de pensioenen in te voeren door een koppeling van de pensioenen aan de loonevolutie.
4. Tevens is een inhaalbeweging ten voordele van de oudste pensioenen en de toepassing van de pensioenaanpassingen van 5 jaar en 15 jaar een absolute prioriteit.
5. Daarbij stelt de FAVO voor om :
 - Het gewaarborgd minimumpensioen voor een volledige loopbaan in de regeling van de werknemers moet ten minste gelijk zijn aan 90% van het gewaarborgd minimumloon voor een werknemer (voor de werknemers van 21 jaar).

- **de grensbedragen van het minimumrecht per loopbaanjaar te verhogen.** Sedert de invoering van het minimumrecht per loopbaanjaar (vanaf 1 januari 2002) werden deze grensbedragen, niet in dezelfde mate verhoogd als het bedrag van het "minimumrecht per loopbaanjaar".

In de periode van 1 januari 2002 tot 30 september 2013 evolueerde het minimum jaarrecht van € 13.682,34 naar € 22.466,73 per jaar, zijnde een toename met 64,20%.

De grensbedragen evolueerden in dezelfde periode slechts met 26,83%, namelijk:

- Voor een alleenstaande van 11.269,66 euro naar 14.292,89 euro
 - Voor een gezin van 14.089,09 euro naar 17.866 euro.
- de negatieve effecten van de huidige reglementering m.b.t. de berekening van het minimumpensioen bij een gemengde loopbaan weg te werken door het " Klein gewaarborgd minimum pensioen" voor werknemers te vervangen door een systeem **waarbij het minimumpensioen voor gemengde loopbanen proportioneel zou berekend worden in functie van de gepresteerde loopbaan in iedere sector** (zie Advies FAVO 2013-3 Klein Gewaarborgd Minimum Pensioen van 25 juni 2013 in bijlage)

Goedgekeurd tijdens de plenaire zitting van 11 september 2014.

De voorzitter,

Willy PEIRENS

De Ondervoorzitter,

Luc JANSEN

FEDERALE ADVIESRAAD VOOR OUDEREN

Advies 2014/8

De Federale Adviesraad voor Ouderen, opgericht krachtens de wet van 8 maart 2007 tot oprichting van een Federale Adviesraad voor Ouderen en waarvan de leden benoemd zijn bij het koninklijk besluit van 13 november 2012 houdende benoeming van de leden van de Federale Adviesraad voor Ouderen, heeft tot taak om op eigen initiatief, op verzoek van de federale regering of op verzoek van een Wetgevende Kamer advies uit te brengen over de tot de bevoegdheid van de federale overheid behorende aangelegenheden met betrekking tot de pensioenen, de gelijkheid van kansen, de sociale integratie en de bestrijding van de kansarmoede, de toegankelijkheid tot de gezondheidszorg en de mobiliteit.

Met toepassing van artikel 3 §3,1° van voormelde wet van 8 maart 2007 brengt de Federale Adviesraad voor Ouderen volgend advies uit:

ADVIES VAN DE FEDERALE ADVIESRAAD VOOR OUDEREN MET BETREKKING TOT DE KOPPELING VAN DE INKOMENSGARANTIE VOOR OUDEREN AAN DE WELVAART

SITUERING

Artikel 73bis van de wet van 23 december 2005 betreffende het Generatiepact voorziet in §1 dat de Regering om de twee jaar een beslissing treft over de verdeling van de toegekende financiële enveloppe voor een aanpassing van de sociale bijstandsstelsels aan de evolutie van de algemene welvaart, waaronder o.a. de inkomensgarantie voor ouderen

De tweede paragraaf van artikel 73bis bepaalt dat:

“§ 2. De in § 1 bedoelde beslissing wordt voorafgegaan door een advies van de Federale Adviescommissie Maatschappelijk Welzijn, de Nationale Arbeidsraad, de Centrale Raad voor het Bedrijfsleven, de Nationale Raad voor Personen met een Handicap en het Raadgevend Comité voor de Pensioensector betreffende de verdeling en de omvang van de financiële middelen bepaald overeenkomstig deze wet en bestemd voor het structurele aanpassingsmechanisme aan de welvaart.”

Aangezien het Raadgevend Comité voor de Pensioensector vervangen werd door de Federale Adviesraad voor Ouderen, met grotere bevoegdheden waaronder de pensioenen, is de Raad van oordeel dat het tot haar bevoegdheid behoort om in deze aangelegenheid advies uit te brengen.

ADVIES VOOR DE PERIODE 2015 – 2016

De bedragen van de IGO, zowel het basisbedrag als het verhoogd basisbedrag, dienen met hetzelfde percentage verhoogd te worden zoals het percentage dat van toepassing is voor de verhoging van de bedragen van de minimumpensioenen.

Goedgekeurd tijdens de plenaire zitting van 11 september 2014.

**De voorzitter,
Willy PEIRENS**

**De Ondervoorzitter,
Luc JANSEN**

FEDERALE ADVIESRAAD VOOR OUDEREN

Advies 2014/9

De Federale Adviesraad voor Ouderen, opgericht krachtens de wet van 8 maart 2007 tot oprichting van een Federale Adviesraad voor Ouderen en waarvan de leden benoemd zijn bij het koninklijk besluit van 13 november 2012 houdende benoeming van de leden van de Federale Adviesraad voor Ouderen, heeft tot taak om op eigen initiatief, op verzoek van de federale regering of op verzoek van een Wetgevende Kamer advies uit te brengen over de tot de bevoegdheid van de federale overheid behorende aangelegenheden met betrekking tot de pensioenen, de gelijkheid van kansen, de sociale integratie en de bestrijding van de kansarmoede, de toegankelijkheid tot de gezondheidszorg en de mobiliteit.

Met toepassing van artikel 3 §3,1° van voormelde wet van 8 maart 2007 brengt de Federale Adviesraad voor Ouderen volgend advies uit:

ADVIES VAN DE FEDERALE ADVIESRAAD VOOR OUDEREN INZAKE DE TASKFORCE “KIEZEN VOOR GERIATRIE”, EEN NOTA VAN DE BELGISCHE VERENIGING VOOR GERONTOLOGIE EN GERIATRIE

SITUERING VAN HET ADVIES

Het is een gegeven dat de levensverwachting steeds toeneemt. De mensen leven langer in goede gezondheid. Maar dit kan vlug wijzigen en de multiple pathologie concentreert zich op hogere leeftijd. Studies tonen aan dat 1/3 van de bevolking in ons land zich binnenkort in de categorie ouder dan 65 jaar zal bevinden.

Volgens de internationale statistiek van “HelpAge” staat België op een niet benijdenswaardige 27ste plaats inzake het verouderings- en vergrijzingsbeleid. Er is nog veel werk te verzetten.

Alle ziekenhuizen worden geconfronteerd met patiënten met wat genoemd wordt “geriatrisch profiel”, namelijk met multiple en complexe pathologie. Deze mensen vragen een multidisciplinaire aanpak en een verzekering naar continuïteit in de zorg om na een hospitalisatie de zorg thuis langer mogelijk te maken.

Om aan deze mensen “zorg op maat” te kunnen bieden zijn voldoende gerieters nodig voor de ziekenhuizen, maar eveneens goed opgeleide huisartsen, geriatrisch verpleegkundigen, kinesisten, psychologen,... met stage-ervaring in de geriatrie. Deze huisartsen samen met de geïntegreerde diensten voor thuiszorg kunnen er voor zorgen dat de hulpbehoevende ouderen toch nog lange tijd kunnen thuisblijven.

Toch blijkt dat er in België relatief te weinig interesse is voor de geriatrie bij jonge artsen. Nu reeds zijn er grote tekorten. Men spreekt in de nota van 100-tal vacatures in België.

Het aantal gerieters, geriatrisch verpleegkundigen en andere gespecialiseerde paramedici (kinesitherapeuten, psychologen,...) is veel te laag om te voldoen aan de noden/eisen van de ouder wordende bevolking.

ADVIES

1. Er zijn duidelijk inspanningen nodig om jonge artsen en andere gezondheidswerkers te overtuigen om voor de specialisatie geriatrie te kiezen.
2. Voor wat artsen betreft, is het belangrijk om reeds in de opleiding (curriculum) arts meer aandacht te besteden aan onderwijs rond verouderen en multipathologie. Meer “case gericht” onderwijs en een verplichte stage op de dienst acute geriatrie (bijkomend bij de reeds bestaande verplichte stages) zijn zeker een belangrijke meerwaarde.
3. De Federale Ouderenadviesraad is vragende partij voor meer en goed opgeleide gerieters in functie van kwalitatieve geriatrische zorg met een goed werkend multidisciplinair team.
4. We willen hierbij nog eens verwijzen naar ons advies 2014/4 punt 12.4 , waar we positief waren dat het geriatrisch dagziekenhuis en de interne liaison nu structureel kunnen worden maar waar we een belangrijke randbemerking hebben gemaakt (in de laatste alinea) om de kwaliteit en continuïteit van zorg te garanderen, namelijk dat dit enkel kan gerealiseerd worden als het aantal gerieters toeneemt.
5. In de nota van de Belgische vereniging voor Gerontologie en Geriatrie zijn verschillende concrete voorstellen opgenomen ter verbetering van de situatie. De FAVO vraagt aan de verschillende politieke en administratieve instanties, aan de onderwijsinstellingen,... om zich op deze voorstellen te inspireren om een snelle verbetering van de situatie te bekomen en zo de patiënt de beste totaalzorg te bieden die hij/zij nodig heeft om in optimale omstandigheden terug naar huis te kunnen.
6. Daarenboven is de FAVO overtuigd dat elk initiatief dat bijdraagt tot een “*age-friendly society*” aangemoedigd moet worden. Dit zal het beeld van ouderen en wellicht ook de keuze om te werken in de ouderenzorg verbeteren.

Goedgekeurd tijdens de plenaire zitting van 12 december 2014.

De voorzitter,

Luc JANSEN

De Ondervoorzitter,

Willy PEIRENS

BIJLAGE 2: Samenstelling van de organen van de Federale Adviesraad voor Ouderen (Situatie op 31 december 2014).

2.1 DE RAAD

De samenstelling van de Raad wordt geregeld in het artikel 2 van het koninklijk besluit van 4 juni 2012 tot regeling van de samenstelling en van de werking van de Federale Adviesraad voor Ouderen.

De voorzitter van de Raad is de heer Luc JANSEN, de ondervoorzitter de heer Willy PEIRENS.

LEDEN

De Raad bestaat uit 25 effectieve leden en 25 plaatsvervangende leden.

In de loop van 2014 hebben twee personen ontslag genomen uit de FAVO: Mevrouw Anne TRICOT en mevrouw Dominique BLONDEEL.

Leden van bevoegde organisaties inzake seniorenbeleid actief op het federaal niveau.

<i>Effectief lid</i>	<i>Plaatsvervangend lid</i>
Luc VINCKX	Luc DE CLERCQ
Geert MESSIAEN	Caroline COCQUYT
Michel WUYTS	Florence LEBAILLY

Leden van bevoegde organisaties inzake seniorenbeleid actief binnen het Nederlandse taalgebied

<i>Effectief lid</i>	<i>Plaatsvervangend lid</i>
Luc VANDEWALLE	Jef MANNAERTS
Théo BOUSMANS	Boudewijn D'HAESE
Luk DE VOS	Gilbert RAYMAEKERS
Willy PEIRENS	Maria PEETERS
Lieve MUS	Petrus VAN TITTELBOOM
Hervé DEVOS	Jean-Luc GRIEP
Georgette DE WIT	Jean-Pierre BAEYENS
Suzy COECK	Luc EELEN
Hubert COSSEY	Anita DE NIEL
Sabine SLEGGERS	Etienne DE VOS

Leden van bevoegde organisaties inzake het seniorenbeleid actief binnen het Franse taalgebied

<i>Effectief lid</i>	<i>Plaatsvervangend lid</i>
Françoise CLAUDE	Ivan DESCHAMPS
André BERTOUILLE	Corinne ROSIER
Philippe ANDRIANNE	Jean-Marie ADAM

Luc JANSEN	Michel ROSENFELDT
Jean JANSSENS	Gilbert LONNOY
Caroline COUTREZ	Michel FILLEUL
Guy SANPO	Serge DEMORTIER
José COLLIN	Daphné THIRIFAY

Leden van bevoegde organisaties inzake seniorenbeleid actief binnen het tweetalige gebied Brussel-Hoofdstad.

<i>Effectief lid</i>	<i>Plaatsvervangend lid</i>
Arlette CRAPEZ-NISOT	Jacques DE NAUW
Irène STEEMANS	Godelieve PATA-MALEKA

Leden van bevoegde organisaties inzake seniorenbeleid actief binnen het Duitse taalgebied

<i>Effectief lid</i>	<i>Plaatsvervangend lid</i>
Maria BELLIN-MOERIS	Juliette PLOTTE

VERTEGENWOORDIGERS VAN DE MINISTERS

Vertegenwoordiger Minister van Pensioenen: De heer Tom WATTHY

Vertegenwoordiger Minister van Sociale Zaken: naam nog niet gekend

Vertegenwoordiger Minister van Gelijke Kansen: naam nog niet gekend

Vertegenwoordiger Minister van Maatschappelijke Integratie en Armoedebestrijding: naam nog niet gekend

Vertegenwoordiger Minister bevoegd van Mobiliteit: naam nog niet gekend

Vertegenwoordiger Minister van Zelfstandigen: naam nog niet gekend

VERTEGENWOORDIGERS VAN DE ADMINISTRATIES

Vertegenwoordiger Rijksdienst voor Pensioenen: Mevrouw Ilse DE BEULE

Vertegenwoordiger Rijksinstituut voor de Sociale Verzekeringen der Zelfstandigen: Mevrouw Anne-Marie DE MAEYER

Vertegenwoordiger Pensioendienst voor de Overheidssector: De heer John FABRY

Vertegenwoordiger van de Rijksdienst voor Sociale Zekerheid van de Provinciale en Plaatselijke Overheidsdiensten: De heer Ildephonse MURAYI HABIMANA

Vertegenwoordiger van de FOD Sociale Zekerheid – DG Zelfstandigen: Mevrouw Annick FLOREAL

Vertegenwoordiger van het Rijksinstituut voor Ziekte- en Invaliditeitsverzekering: de heer Ri DE RIDDER

Vertegenwoordiger van de POD Maatschappelijke Integratie: Mevrouw Anne-Marie VOETS

Vertegenwoordiger van de FOD Mobiliteit: Mevrouw Véronique VEKEMAN

2.2 BUREAU

LEDEN

Voorzitter van de Raad: Luc JANSEN

Ondervoorzitter van de Raad: Willy PEIRENS

Voorzitters en ondervoorzitters van de verschillende Permanente Commissies

Commissie Pensioenen	
Théo BOUSMANS (Voorzitter)	Michel WUYTS (Ondervoorzitter)
Commissie Toegankelijkheid tot de Gezondheidszorgen	
Lieve MUS (Voorzitter)	Philippe ANDRIANNE (Ondervoorzitter)
Commissie Sociale Integratie en de Bestrijding van de Kansarmoede	
Luk DE VOS (Voorzitter)	José COLLIN (Ondervoorzitter)
Commissie Mobiliteit	
Guy SANPO (Voorzitter)	Suzy COECK (Ondervoorzitter)
Commissie Gelijkheid van Kansen	
Georgette DE WIT (Voorzitter)	Jean JANSSENS (Ondervoorzitter)

Hierbij moet worden opgemerkt dat de samenstelling van het Bureau sinds 2 maart 2015 gewijzigd is.

De vertegenwoordigers van de administraties en de vertegenwoordigers van de Ministers die zetelen in de Raad maken eveneens deel uit van het Bureau.

2.3 PERMANENTE COMMISSIES

A. Commissie PENSIOENEN

Leden	
Michel WUYTS	Petrus VAN TITTELBOOM
Hervé DEVOS	Michel ROSENFELDT
Luc VANDEWALLE	Luc EELEN
Willy PEIRENS	Godelieve PATA-MALEKA
Sabine SLEGGERS	Michel FILLEUL
André BERTOUILLE	Luc DE CLERCQ
Caroline COUTREZ	Jacques DE NAUW
Maria BELLIN-MOERIS	Serge DEMORTIER
Théo BOUSMANS	Maria PEETERS
Luc VINCKX	Etienne DE VOS

Luk DE VOS	Gilbert LONNOY
Luc JANSEN	Jef MANNAERTS
Françoise CLAUDE	
Arlette CRAPEZ-NISOT	
Vertegenwoordigers administraties en Ministers	
Anne-Marie DE MAEYER (RSVZ)	Annick FLOREAL (FOD SZ-DG Zelfstandigen)
John FABRY (PDOS)	Ilse DE BEULE (RVP)
Ildephonse MURAYI HABIMANA (RSZPPO)	Tom WATTHY (Minister van Pensioenen)

B. Commissie TOEGANKELIJKHEID TOT DE GEZONDHEIDSZORG

Leden	
Lieve MUS	Godelieve PATA-MALEKA
Philippe ANDRIANNE	Michel ROSENFELDT
Luk DE VOS	Petrus VAN TITTELBOOM
Guy SANPO	Jean-Pierre BAEYENS
Geert MESSIAEN	Gilbert LONNOY
Hervé DEVOS	Anita DE NIEL
Hubert COSSEY	Boudewijn DHEASE
Irène STEEMANS	Jean-Luc GRIEP
Vertegenwoordigers administraties en Ministers	
Ri DE RIDDER (RIZIV)	Christel HEYMANS (RIZIV)

C. Commissie SOCIALE INTEGRATIE EN BESTRIJDING VAN DE KANSARMOEDE

Leden	
Luk DE VOS	Jean-Marie ADAM
José COLLIN	Maria PEETERS
Georgette DE WIT	Caroline COCQUYT
Philippe ANDRIANNE	Gilbert RAYMAEKERS
Jean JANSSENS	Michel ROSENFELDT
Willy PEIRENS	Luc EELEN
Lieve MUS	Florence LEBAILLY
Hubert COSSEY	Etienne DE VOS
Luc JANSEN	
Guy SANPO	
Vertegenwoordigers administraties en Ministers	
Anne-Marie VOETS (POD Maatschappelijke Integratie)	

D. Commissie MOBILITEIT

Leden	
Guy SANPO	Gilbert LONNOY

Suzy COECK	Luc DE CLERCQ
Jean JANSSENS	Luc EELEN
Michel WUYTS	Michel ROSENFELDT
Luk DE VOS	Serge DEMORTIER
Lieve MUS	Jean-Marie ADAM
José COLLIN	Anita DE NIEL
Maria BELLIN-MOERIS	Petrus VAN TITTELBOOM
Luc JANSEN	Jacques DE NAUS
Vertegenwoordigers administraties en Ministers	
Véronique VEKEMAN (FOD Mobiliteit)	

E. Commissie GELIJKHEID VAN KANSEN

Leden	
Georgette DE WIT	Anita DE NIEL
Jean JANSSENS	Maria PEETERS
Suzy COECK	Etienne DE VOS
Luk DE VOS	Michel ROSENFELDT
Willy PEIRENS	Luc EELEN
Hervé DEVOS	
Guy SANPO	
Vertegenwoordigers administraties en Ministers	

BIJLAGE 3: Aanvullende nota's bij het huishoudelijk reglement

- Nota 1: Behandeling van ontwerpadviezen
- Nota 2: Minderheidsnota's bij adviezen aan de Regering: regels
- Nota 3: Benoemingen en ontslagen in de FAVO

Hierbij dient te worden opgemerkt dat deze nota's werden voorgelegd aan de voogdijministers van de FAVO. Momenteel wacht men op de goedkeuring van de voogdijministers.

NOTA 1: Behandelen van ontwerpadviezen

De ontwerpadviezen worden voorbereid door de Permanente Commissies van de Raad.

Een lid van de Raad kan het voorstel nemen voor een ontwerpadvies door dit volgens de bepalingen van het huishoudelijk reglement te laten inschrijven op de agenda. Dit zal echter worden doorgestuurd naar de Permanente Commissie.

Het Bureau neemt kennis van de gemaakte ontwerpadviezen en beslist of deze ontwerpadviezen klaar zijn om ze voor te leggen ter goedkeuring aan de Raad.

De tekst van de ontwerpadviezen worden ten laatste 10 dagen voor de vergadering overgemaakt aan de leden van de Raad. De leden van de Raad (ook leden die geen lid zijn van de Commissie die het advies heeft voorbereid) bezorgen hun eventuele wijzigingen/opmerkingen ten minste 5 dagen voor de vergadering van de raad aan het secretariaat. Het secretariaat stuurt de opmerkingen over aan de voorzitter en de ondervoorzitter van de Commissie en aan de leden van de Raad.

De voorzitter en de ondervoorzitter hebben dan de nodige tijd om de opmerkingen te bekijken en hierop te reageren.

NOTA 2: Minderheidsnota's bij adviezen aan de Regering: regels

Om discussies te vermijden bij het neerleggen van minderheidsnota's heeft het Bureau het wenselijk geacht om enkele verduidelijkingen aan te brengen bij de behandeling van minderheidsnota's zoals het omschreven is in het artikel 16 van het huishoudelijk reglement van de Raad.

Artikel 16 van het huishoudelijk reglement bepaalt het volgende:

“Wanneer de Raad een advies verstrekt op verzoek van een lid van de Federale Regering of van een van de Wetgevende Kamers, worden op vraag van de betrokken leden de standpunten van de minderheid eveneens meegedeeld.”

- Wat is een minderheidsnota?

Een minderheidsnota is een standpunt van de minderheid dat wordt aangehecht aan een advies uitgebracht door de Raad. Het standpunt moet betrekking hebben op een vooraf ingediend en besproken amendement die niet (geheel) weerhouden werd bij de goedkeuring van het betreffende advies. Bij de goedkeuring van een amendement kan ook de oorspronkelijke tekst als minderheidsnota worden ingediend. Om een minderheidsnota te kunnen indienen dient de Raad dus voor de goedkeuring van het advies (via een amendement) in kennis te zijn gesteld van het afwijkend standpunt. Men zal nota's die zich beperken tot spellingscorrecties, interpuncties of wijziging van een woord vermijden (dergelijke correcties kunnen gemeld worden tijdens de vergadering of voorafgaand aan de vergadering).

- Wanneer kan een minderheidsnota worden ingediend?

Artikel 16 vermeldt duidelijk “wanneer de Raad een advies verstrekt”. Er kan dus enkel sprake zijn van een minderheidsnota van zodra een bepaald advies werd goedgekeurd door de leden van de Raad.

Dit sluit uit dat er minderheidsnota's kunnen worden ingediend tijdens een commissievergadering. In een commissie worden immers geen adviezen gestemd maar worden ontwerpadviezen voorbereid en bestudeerd. Wanneer de meerderheid van de Commissie akkoord is om het ontwerpadvies voor te leggen aan het Bureau wordt het ontwerpadvies verzonden naar het Bureau die beslist of het ontwerpadvies klaar is om verzonden te worden naar de Raad.

Uiteraard wil dit niet zeggen dat er in de commissievergadering geen rekening wordt gehouden met de standpunten van de minderheid. Reeds tijdens de besprekingen in de Commissie kunnen de verschillende leden hun opmerkingen/amendementen op het voorliggende ontwerpadvies neerleggen. Wanneer tijdens de Commissievergadering de meerderheid echter beslist om bepaalde amendementen/opmerkingen niet op te nemen in het ontwerpadvies is het de taak van een goede commissievoorzitter om bij de uiteenzetting van het ontwerpadvies op de Bureauvergadering de amendementen/opmerkingen die niet werden opgenomen in het ontwerpadvies mee te delen, zo kan er op de Bureauvergadering rekening worden gehouden met de verdeeldheid over het ontwerpadvies binnen de Commissievergadering.

Indien het Bureau beslist om het ontwerpadvies over te zenden naar de Raad kunnen er opnieuw opmerkingen/amendementen worden ingediend op het desbetreffende ontwerpadvies. Er werd beslist dat tijdens deze fase zowel opmerkingen/amendementen op het advies kunnen ingediend worden door de effectieve als de plaatsvervangende leden van de Raad. De leden van de commissie

wiens de opmerkingen/amendementen tijdens de commissievergadering niet werden weerhouden kunnen hun opmerkingen/amendementen herformuleren. In deze fase kunnen er nog geen minderheidsnota's worden ingediend.

De voorzitter van de commissie die het ontwerpadvies heeft voorbereid dient een overzicht op te maken van de binnengekomen opmerkingen op het ontwerpadvies.

Tijdens de vergadering van de Raad bespreekt de voorzitter van de commissie die het ontwerpadvies heeft voorgesteld enerzijds het ontwerpadvies (zoals het werd overgemaakt door het Bureau) en stelt hij de leden van de Raad in kennis van de gemaakte opmerkingen op het ontwerpadvies. Hij kan hierbij eventuele suggesties maken om het ontwerpadvies aan te passen aan de ingediende amendementen/opmerkingen.

De leden van de Raad kunnen tijdens de vergadering beslissen of zij de oorspronkelijke tekst van het ontwerpadvies behouden of indien zij deze aanpassen aan de (of een deel van de) gemaakte opmerkingen/amendementen op het ontwerpadvies.

Hierna stemt de Raad over het ontwerpadvies. Krachtens artikel 5 van het huishoudelijk reglement kan de Raad slechts geldig beraadslagen wanneer ten minste de helft van de effectieve leden of, ingeval zij verhinderd zijn, hun plaatsvervanger aanwezig is. Het ontwerpadvies zal zijn goedgekeurd indien overeenkomstig artikel 13 van het huishoudelijk reglement de meerderheid van de leden voor het ontwerpadvies stemt⁵.

Het is pas na de goedkeuring van het ontwerpadviesadvies door de Raad dat er sprake is van een "advies van de Raad" en eventuele leden die betrokken zijn bij de stemming kunnen, in de vergadering waarop het advies werd goedgekeurd, een minderheidsnota neerleggen omdat in het goedgekeurde advies geen rekening werd gehouden met bepaalde opmerkingen/amendementen die werden ingediend. Deze minderheidsnota kan al dan niet ondersteund wordt door andere leden die op deze vergadering aanwezig zijn.

- Wie kan de minderheidsnota's onderschrijven?

Artikel 16 spreekt over de "betrokken leden". Gezien men spreekt van de betrokken leden naar aanleiding van het verstrekken van een advies van de Raad dient er teruggegrepen te worden naar de goedkeuringsprocedure over het advies dat werd gestemd.

Een advies wordt goedgekeurd door de Raad. Krachtens artikel 4, §§1 en 2 bestaat de Raad uit 25 vaste leden en 25 plaatsvervangers die bij verhindering het effectief lid vervangt. Een advies kan dus slechts worden goedgekeurd door 1° effectief lid; 2° plaatsvervangend lid dat effectief lid dat verhinderd is vervangt. Dit wordt verduidelijkt in artikel 14 van het huishoudelijk reglement. *"Ieder effectief lid is stemgerechtigd voor de Raad. Bij afwezigheid van het effectief lid in de Raad oefent zijn plaatsvervanger dit stemrecht uit."*

Met andere woorden kunnen een advies NIET goedkeuren: 1° Plaatsvervangende leden die niet optreden krachtens een verhinderd effectief lid (deze maken immers geen deel uit van de Raad); 2° Verhinderde effectieve leden (hun stemrecht wordt geabsorbeerd door het aanwezige

⁵ Artikel 13 "De Raad beslist met meerderheid van stemmen. Bij een gelijk aantal stemmen zal de stem van de Voorzitter doorslaggevend zijn."

plaatsvervangend lid). Deze leden kunnen dus nooit betrokken zijn geweest bij het verstrekken van een advies en kunnen dus evenmin de minderheidsnota onderschrijven.

Indien zowel het effectief lid als het plaatsvervangend lid verhinderd is heeft één van deze leden dan een stemrecht voor het advies?

Het artikel 5 van het huishoudelijk reglement bepaalt dat de Raad slechts geldig kan beraadslagen indien ten minste de helft van de effectieve en plaatsvervangende leden aanwezig zijn. Uit deze bepaling kan men afleiden dat het niet noodzakelijk is dat de voltallige Raad zijn goedkeuring geeft aan het advies. Indien men hierboven nog het artikel 15 van het huishoudelijk reglement neemt⁶, kan men afleiden dat enkel aanwezige leden kunnen stemmen (dit volgde logischerwijze ook al uit de bepalingen “effectief lid – plaatsvervanger”).

Indien het effectief en het plaatsvervangend lid niet aanwezig waren op de vergadering van de Raad nemen zij dus niet deel aan de stemming over het advies. Gezien zij niet betrokken zijn bij de stemming kunnen zij evenmin een eventuele minderheidsnota onderschrijven.

CONCLUSIE:

- 1. Een minderheidsnota kan enkel worden ingediend na goedkeuring van een advies, voordien spreekt men van amendementen/opmerkingen.**
- 2. De minderheidsnota's kunnen enkel worden onderschreven door de leden die betrokken zijn geweest bij de stemming, zijnde de effectieve leden én de plaatsvervangende leden die een effectief lid vervangen voor zover zij aanwezig waren op de Raadsvergadering en hebben deelgenomen aan de goedkeuring van het advies waarop de minderheidsnota betrekking heeft.**

⁶ Artikel 15 preciseert dat de stemming gebeurt bij handopsteken (tenzij de stemming geheim is).

NOTA 3: Federale Adviesraad voor Ouderen, benoemingen en ontslagen

Dit document bevat de richtlijnen voor de benoeming en het ontslag van personen in de Federale Adviesraad voor Ouderen.

1 - Benoemingen voor de Federale Adviesraad voor Ouderen

⇒ WIE ?

De wet van 8 maart 2007 tot oprichting van een Federale Adviesraad voor Ouderen voorziet in zijn artikel 4 §1 dat de Adviesraad is samengesteld uit 50 leden, van wie 25 vaste leden en 25 plaatsvervangers.

!! OPGELET: De vertegenwoordigers van de bevoegde Ministers en de vertegenwoordigers van de ambtenaren-generaal van de bevoegde administraties worden NIET benoemd. Deze worden op vraag van de minister aangeduid door hetzij de minister zelf, hetzij de administratie. De administratie/Minister dient zich dus niet steeds door dezelfde persoon te laten vertegenwoordigen, maar kan dit wijzigen in functie van de materie die in de Raad besproken zal worden.

Het Koninklijk besluit van 4 juni 2012 tot regeling van de samenstelling en van de werking van de Federale Adviesraad voor Ouderen legt striktere regels vast. Zo worden er onder andere voorwaarden gekoppeld aan de benoeming en worden de plaatsen van de Federale Adviesraad voor Ouderen onderverdeeld naargelang het taalgebied, teneinde representatief te zijn voor het hele land.

- Vereisten opgelegd door de regelgeving.

1° Alle leden moeten lid zijn van een bevoegde organisatie inzake seniorenbeleid (ontvankelijkheidsvereiste)

Dit wordt duidelijk bepaald in artikel 2 van het KB van 4 juni 2012.

Het lid zijn van een seniorenorganisatie dient te worden bewezen door een bewijs van lidmaatschap. Dit bewijs van lidmaatschap dient ondertekend te zijn door de voorzitter van de organisatie en dient de naam en het adres van de organisatie te vermelden evenals een opgave van de activiteiten van de organisatie die aantoont dat de organisatie als representatief kan worden beschouwd.

!! OPGELET: De wet bepaalt dat de leden lid moeten zijn van een bevoegde organisatie, er wordt niet gezegd dat de leden vertegenwoordiger zijn van die organisatie.

De kandidatuur dient dus persoonlijk te worden opgestuurd door het lid en niet door de organisatie waarvan de kandidaat lid is.

Er dient tevens te worden opgemerkt dat dit de enige ontvankelijkheidsvereiste is voorzien bij wet voor het zich kandidaat stellen voor de Federale Adviesraad voor Ouderen. De overige vereisten (hierna opgesomd) betreffen allen vereisten waarmee de beleidsmakers rekening moeten houden bij de benoeming van de leden. Daarentegen kan de oproep tot kandidaten nog andere ontvankelijkheidsvereisten opleggen (zie => Procedure)

2° Verdeling per taalgebied.

Artikel 2 van het KB van 4 juni 2012 legt naast het lidmaatschap van een representatieve organisatie inzake seniorenbeleid eveneens een verdeling op per taalgebied teneinde de diversiteit van de Raad te garanderen. De wet bepaalt het volgende:

De Raad telt:

- 4 effectieve leden en 4 plaatsvervangende leden van organisaties inzake seniorenbeleid actief op federaal niveau;
- 10 effectieve en 10 plaatsvervangende leden van organisaties inzake seniorenbeleid actief op het Nederlandstalige taalgebied;
- 8 effectieve en 8 plaatsvervangende leden van bevoegde organisaties inzake seniorenbeleid actief binnen het Franse taalgebied;
- 2 effectieve en 2 plaatsvervangende leden van bevoegde organisaties inzake seniorenbeleid actief in het tweetalige gebied Brussel-Hoofdstad
- 1 effectief en 1 plaatsvervangend lid van bevoegde organisaties inzake seniorenbeleid actief binnen het Duitse taalgebied.

3° Pluralistische en representatieve samenstelling van de Raad

Artikel 4 § 1, laatste lid van de Wet van 8 maart 2007 bepaalt dat de Koning bij de benoeming waakt voor de pluralistische en representatieve samenstelling van de Adviesraad.

Deze bepaling houdt in dat er bij de benoeming van kandidaten rekening zal gehouden worden met de ideologische en filosofische verscheidenheid bij de samenstelling van de Raad.

4° Wet van 20 juli 1990 inzake de evenwichtige verdeling van mannen en vrouwen in de federale adviesorganen

Artikel 2bis §1 van de Wet van 20 juli 1990 bepaalt dat ten hoogste twee derden van de leden van een adviesorgaan van het zelfde geslacht moet zijn.

Hiermee zal men eveneens rekening houden bij de benoeming van de leden.

- Hernieuwbaarheid van het mandaat.

Artikel 4§3, eerste lid van de Wet van 8 maart 2007 bepaalt dat het mandaat hernieuwbaar is. Er worden bovendien geen beperkingen opgelegd op de hernieuwbaarheid. Een lid van de Federale Adviesraad voor Ouderen die zijn mandaat voleindigt ziet kan zich, op voorwaarde dat hij aan de ontvankelijkheidsvereisten voldoet steeds opnieuw kandidaat stellen.

⇒ WANNEER ?

Op welk ogenblik wordt er een benoeming gedaan?

1° Beëindiging van het vierjarig mandaat

“Het mandaat van de effectieve leden en van de plaatsvervangers van de Raad duurt vier jaar en is hernieuwbaar.”

Indien het 4-jarig mandaat van een lid vervalt zal dit lid vervangen worden en zal er een benoeming van een (nieuw) lid plaatsvinden.

2° Ontslag van een lid voor de beëindiging van het vierjarig mandaat

Indien een lid van de Raad ontslag neemt voor het einde van zijn vier jaar durende mandaat, voorziet de wet het volgende (art. 4, §3, tweede lid W. 8 maart 2007).

“Wanneer een lid ontslag neemt voor het einde van zijn vierjarig mandaat, wordt het mandaat van het effectief lid voleindigd door zijn plaatsvervanger”.

Hieruit volgt dat er GEEN nieuwe benoeming zal gebeuren bij het ontslag van een effectief lid. Het mandaat van het effectief lid zal immers worden uitgeoefend door de plaatsvervanger van het effectief lid tot het einde van het vierjarig mandaat van deze laatste.

De wet voorziet niets indien een plaatsvervangend lid van de Federale Adviesraad voor Ouderen zijn ontslag neemt voor de beëindiging van zijn vierjarig mandaat. Uit voorgaande kan echter worden afgeleid dat in dit geval het effectief lid zijn vierjarig mandaat voleindigt zonder plaatsvervangend lid. In dit geval zal er dus evenmin een benoeming plaatsvinden.

Indien er echter een ontslag is van zowel het effectief lid als het plaatsvervangend lid voor het einde van het vierjarige mandaat dient er een benoeming te worden opgemaakt voor de vrijgekomen plaats.

Er mag worden verondersteld dat bij een overlijden dezelfde procedure dient gevolgd te worden als bij een ontslag.

⇒ DUUR

Artikel 4 §3 van de wet van 8 maart 2007 legt de duur van een mandaat vast op 4 jaar.

!! OPMERKING: Wat is de duur van het mandaat indien een effectief lid en zijn plaatsvervangend lid vervangen dienen te worden voor het einde van hun vierjarige mandaat?

Hieromtrent voorziet de wet niets. Er dient wel te worden opgemerkt dat het wenselijk is om in dit geval geen nieuw vierjarig mandaat uit te schrijven, maar een kandidatuur uit te schrijven ter voleindiging van het mandaat van het ontslagnemend effectief en plaatsvervangend lid, teneinde te vermijden dat de Raad na enige jaren geconfronteerd zal worden met een jaarlijkse benoeming van enkele leden.

⇒ PROCEDURE

Hoe gaat een benoeming in zijn werk?

1° Er komt een plaats vrij door ofwel het beëindigen van het vierjarig mandaat, ofwel door het ontslag van een effectief en zijn plaatsvervangend lid voor het beëindigen van het vierjarig mandaat.

2° Ingevolge deze vrijgekomen plaats zal er een oproep tot kandidaten worden gepubliceerd in het Belgisch Staatsblad. In deze oproep worden de voorwaarden voor het rechtsgeldig indienen van een

kandidatuur opgenomen. Buiten de voorwaarden voorzien bij de wet, zullen volgende ontvankelijkheidsvoorwaarden gesteld worden:

- DOCUMENTEN: Naast het bewijs van een lidmaatschap van een representatieve seniorenorganisatie zal de kandidatuur de naam en het adres van het kandidaat-lid, evenals zijn geslacht dienen te vermelden. Via een curriculum-vitae en een motivatie van de kandidaat zal de kandidaat zijn ervaring dienen aan te tonen in het seniorenbeleid.
- TERMIJN: De oproep tot kandidaten zal een eindtermijn bevatten (ten minste drie maanden) voor het indienen van de kandidaturen. Kandidaturen die ontvangen worden na deze eindtermijn zullen worden geweigerd. Hierbij geldt de datum van de poststempel als bewijs.
- AANGETEKENDE BRIEF: De kandidaturen dienen per aangetekende brief te worden verzonden. Dit om te vermijden dat er betwisting zou ontstaan over de verzenddatum.

Andere voorwaarden die gesteld (kunnen) worden in de oproep tot kandidaten, maar geen ontvankelijkheidsvoorwaarden zijn:

- DOCUMENTEN: Een beschrijving van de rol die het kandidaat-lid uitoefent in de representatieve seniorenorganisatie waarvan hij het lidmaatschap uitoefent en een eventuele motivering van deze organisatie.
- Vermelding of het kandidaat lid zich kandidaat stelt voor de functie van effectief lid of plaatsvervangend lid.
- Meerderheid van de effectieve en plaatsvervangende kandidaten dient ouder te zijn dan 60-jaar.

3° De verschillende kandidaturen worden ontvangen op de FOD Sociale Zekerheid waar deze zullen worden getrieerd alvorens ze naar de voogdijministers (Minister van Pensioenen en Minister van Sociale Zaken) worden gestuurd.

4° De voogdijministers zullen de verschillende kandidaturen bekijken en hierover overleg plegen met de andere bevoegde Ministers (Ministerraad).

5° Een koninklijk besluit op voorstel van de Minister van Pensioenen en de Minister van Sociale Zaken wordt, na overleg in de Ministerraad genomen, waarin de leden van de Federale Adviesraad voor Ouderen zullen benoemd worden.

2 – Ontslagen in de Federale Adviesraad voor Ouderen

Uiteraard is het mogelijk dat leden van de Federale Adviesraad voor Ouderen ontslag nemen voor de voleindiging van hun vierjarig mandaat. Hieronder wordt de procedure voor het nemen van ontslag uiteengezet.

⇒ PROCEDURE

1° Het lid moet persoonlijk zijn ontslag indienen

Zoals reeds vermeldt onder het punt “Benoemingen” wordt het lid ten persoonlijke titel benoemd en dus niet als vertegenwoordiger van de seniorenorganisatie waarvan hij het lidmaatschap dient te bewijzen. Dit heeft enkele gevolgen:

- Het lid dient zelf zijn ontslag kenbaar te maken aan de Federale Adviesraad voor Ouderen. Een ontslag ingediend door de organisatie waarvan het lid het lidmaatschap heeft bewezen wordt niet beschouwd als een ontslag.
- Gezien het lid ten persoonlijke titel wordt benoemd, is het lid niet verplicht om ontslag te nemen wanneer hij geen lid meer is van de seniorenorganisatie waarvan hij het lidmaatschap heeft bewezen. Dit lid kan zijn vierjarig mandaat beëindigen. Uiteraard dient hij voor een eventuele herbenoeming opnieuw het lidmaatschap te kunnen voorleggen van een representatieve seniorenorganisatie.
- Bij ontslag van een lid kan de seniorenorganisatie waarvan het lid het lidmaatschap heeft bewezen geen nieuwe kandidaat voorstellen. Er zal slechts een benoeming gebeuren wanneer zowel het effectief lid als het plaatsvervangend lid ontslag hebben genomen en in dit geval zal de procedure voor een benoeming gebeuren. Er dient dus een nieuwe oproep tot kandidaten te worden uitgeschreven overeenkomstig de hiervoor beschreven procedure waaraan alle personen die voldoen aan de ontvankelijkheidsvoorwaarden zullen kunnen deelnemen.

De wetgeving vermeldt geen enkele vormvoorwaarde om het ontslag in te dienen. Om latere betwistingen te vermijden dient het ontslag echter schriftelijk gemeld te worden (e-mail of niet-aangetekende brief volstaat, geen SMS) aan het secretariaat, die de voogdijministers en de (onder)voorzitter van de Raad op de hoogte zal brengen van het ontslag.

2° Wanneer gaat het ontslag in?

Het ontslag zal ingaan vanaf de datum waarop het ontslag ontvangen wordt op het secretariaat. Het ontslag zal eveneens besproken worden met de voogdijminister(s) en op het Bureau van de Raad, waarna het lid dat ontslag heeft genomen een mail zal ontvangen waarin vermeldt wordt dat het ontslag is aanvaard en waarin het lid wordt bedankt voor zijn bewezen diensten.

!! OPGELET: Het ontslag uit de Federale Adviesraad voor Ouderen kan nog worden teruggetrokken tot op het ogenblik van het ontvangen van de mail waarin het ontslag bevestigd wordt. Hierna kan (ondanks dat het lid niet vervangen zal worden indien zijn effectief lid/plaatsvervangend lid niet mee ontslag neemt) er niet meer worden teruggekomen op het ingediende ontslag. Uiteraard kan het betrokken lid opnieuw zijn kandidatuur stellen bij een nieuwe oproep tot kandidaten.

3° Vervanging van het ontslag

Het effectief lid dat ontslag neemt zal vervangen worden door zijn plaatsvervanger. Het plaatsvervangend lid dat ontslag neemt zal niet worden vervangen, hier zal het effectief lid het vierjarig mandaat beëindigen zonder plaatsvervanger.

Indien zowel het effectief lid als zijn plaatsvervanger ontslag neemt, zal er een nieuwe oproep tot kandidaten gebeuren (zie hoger).

FAVO

Federale Adviesraad voor Ouderen

Verantwoordelijk Uitgever

Andy VAN RYMENANT

© 2015 FEDERALE ADVIESRAAD VOOR OUDEREN

Administratief Centrum Kruidtuin
Finance Tower
Kruidtuinlaan 50, bus 125
1000 Brussel
Tel: 02/528.60.74
Fax: 02/528.69.68
E-mail: favo-ccfa@minsoc.fed.be
Website : www.adviesraadouderen.belgium.be

D/2015/10.770/27 [print]
D/2015/10.770/28 [web]